

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Mardínska fatwa
Ján Ostrolucký**

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

**Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia**

**Diplomová práce
Mardínska fatwa
Ján Ostrolucký**

Vedoucí práce:

Mgr. Daniel Křížek, PhD.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Na tomto mieste by som sa rád poďakoval vedúcemu mojej diplomovej práce

Mgr.Danielovi Křížkovi, PhD. za podporu počas rokov štúdia.

Veľká vďaka patrí tiež akademickému obci

Fakulty Filozofickej Západočeskej Univerzity v Plzni za inšpiráciu

a

mojim drahým rodičom

za trpezlivosť prejavenu počas mojich štúdií.

OBSAH

2 MARDÍNSKA FATWA.....	1
2.1 Predstavenie problematiky.....	1
2.2 Preklad Mardínskej fatwy.....	3
2.3 Ibn Tajmíja.....	5
2.2.1 Ibn Tajmíja a Tatári.....	6
2.3 Dijár.....	8
2.3.1 Dár al-Islám a Dár al-Harb.....	10
2.3.2 Dár as-Sulh.....	10
2.3.3 Amán.....	14
2.3.4 Dár ad-Da'wa.....	15
2.3.5 Ostatné geopolitické koncepty.....	17
2.4 Nutnosť a nenutnosť emigrácie.....	19
2.4.1 Šáfí'iovský madhab.....	20
2.4.2 Hanafijsky madhab.....	20
2.4.3 Málikovský madhab.....	21
2.4.4 Hanbalovský madhab a ostatné právne školy.....	22
2.5 Pokrytectvo (Nifáq)27	
3 SIGNIFIKANTNOSŤ MARDÍNSKEJ FATWY V SÚČASNOSTI.....	29
3.1 Mardínska fatwa predstaviteľov islamského radikalizmu.....	34
3.1.1 Abdassalám Farag: Zanedbaná povinnosť.....	34
3.1.2 Abdulláh Azzám a Usáma bin Ládín	34
3.2 Mardínska konferencia.....	36
3.3 Mediálna reflexia Mardínskej konferencie.....	37
3.4 Anwar al-Awlakí.....	39
3.4.1 Inspire magazine.....	48
3.5 Adam Jahjá Gadahn.....	49
3.6 Robert Spencer.....	53
3.7 Signifikantnosť Mardínskej fatwy ako mediálna reflexia.....	56
4 ZÁVER.....	58
5 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV.....	60
6 RESUMÉ.....	67
7 PRÍLOHY	

1 ÚVOD

Táto diplomová práca sa venuje kritickej analýze Mardínskej fatwy stredovekého islamského učenca Ibn Tajmíju. Dôvodom pre to, je jej nadčasová hodnota a význam z hľadiska histórie a súčasnosti. Tento význam v sebe nesie dva aspekty. Jedným je osobnosť jej autora, ktorý je v mnohom intelektuálnou inšpiráciou pre mnohé generácie islamských učencov i laických muslimov a druhou sú udalosti novodobých dejín, ktoré sú s Mardínskou fatwou často spojované. Tento text je detailným rozpracovaním čiastkových zistení bakalárskej práce autora, ktorá sa venovala vplyvu Ibn Tajmíju na politický islam 2. polovice 20.storočia. Pri spracovávaní tejto témy autor objavil svoj záujem o problematiku interpretácie stredovekých textov novodobými islamistickými autormi, ktorá má dopad na politické a sociálne problémy muslimského sveta a jeho vzťahu so svetom západným v súčasnosti. Vplýva na stav súčasných medzinárodných vzťahov, ktoré sú autorovým záujmom, a v mnohom determinuje pohľad Západnej civilizácie na muslimský svet.

Cieľom práce je kritická analýza Mardínskej fatwy v historickom kontexte, kontexte islamského práva a tradície a napokon, v kontexte súčasnosti. To zahŕňa okrem jej signifikancie v novodobých dejinách taktiež jej reinterpretáciu a jej mediálnu reflexiu. Táto podľa názoru autora, tvorí v súčasnej dobe jeden zo základných aspektov mienkotvorby. Čiastkovým cieľom práce je uskutočnenie prekladu Mardínskej fatwy do slovenského jazyka. K naplneniu tohoto cieľa autor využije svoje jazykové znalosti nadobudnuté počas šesť ročného štúdia Arabčiny, ktoré zahŕňovalo navštevovanie prednášok na Západočeskej Univerzite v Plzni, ako i dvojnásobný študijný pobyt v Egyptskej arabskej republike. Okrem toho využije prekladových softwarov a on-line slovníkov. Využije i anglický preklad, ktorý sa nachádza v publikácii Jahjá Michota, *Muslim Under non-Muslim Rule*¹, ktorý však bude až na výnimky kontrolným textom, ktorý zaručí prevenciu voči chybovosti.

---

¹ MICHOT, Yahya (2006)

Cieľ analýzy Mardínskej fatwy v historickom kontexte bude naplnený s využitím čskej a zahraničnej odbornej literatúry, ktorá zahrňuje monografie a články vedeckého a miestami popularizačného charakteru. autor popíše historický kontext života Ibn Tajmíju a vzniku analyzovaného právneho verdiktu. Ďalší cieľ, analýza Mardínskej fatwy v kontexte islamského práva a tradície bude naplnený s použitím prekladu Koránu do českého jazyka od Ivana Hrbka² a sekundárnej literatúry v podobe zahraničných odborných článkov majoritne v anglickom jazyku. dôvodom pre výber sekundárnych zdrojov je fakt, že autor nedisponuje takými znalosťami arabského jazyka, aby mu dovoľovali pre bádanie použiť originálne historické a právne pramene. Pre naplnenie tohoto cieľa autor využije čiastočne metódu Computer Assisted Qualitative Data Analysis pomocou softwaru MaxQDA. Táto metóda poskytuje možnosť tematickej kategorizácie úrivkov z rôznych zdrojov a systematizuje tak textualistický výskum.

Naplnenie cieľa analýzy Mardínskej fatwy v kontexte novodobých dejín a súčasnosti bude pozostávať z dvoch častí. Prvou je popis jej signifikancie pre dnešok v podobe predstavenia jej dopadu z historického a politického hľadiska a jej reinterpretácia. V nej autor využije poznatky, ktoré načerpal majoritne pri práci na svojej bakalárskej práci a pri jej spracovaní do odborného článku. Preto bude jej charakter informatívny a bude odkazovať na zdroje, ktoré sa jej venujú podrobnejšie. Dôležitejšou bude v tomto prípade druhá časť, venovaná mediálnej reflexii signifikancie a reinterpretácie Mardínskej fatwy v súčasnosti. Pri jej spracovaní budú použité dostupné správy poskytnuté rôznymi typmi médií. Opäť bude použitá metóda CAQDA.

Pri prepise slov z arabského jazyka bude čiastočne použitá schéma, ktorá je bežná v českom prostredí, a ktorú popisuje Luboš Kropáček v Duchovních cestách islámu.³ Napriek tomu si autor dovoľí v niektorých prípadoch dovoliť výnimky. Dôvodom k tomu je nedostupnosť literatúry, ktorá by prepisy daných slov, hlavne vlastných mien, v takomto tvare obsahovala. Autor by rád dal čitateľovi priestor

---

² Korán (1972). Praha: Odeon.

³ KROPÁČEK, Luboš (2003), s.275

dané mená dohľadať v zahraničnej literatúre, a preto bude poskytnutý prepis, ktorý to dovoľí uskutočniť. Práca taktiež používa niektoré zaužívané české výrazy, ktoré podľa mienky autora viac korešpondujú s ich arabskými protějškami. Činí tak napriek tomu, že práca je písaná v slovenskom jazyku, a je to hlavne preto, lebo považuje za nevhodné prejímať slová arabského pôvodu z ich anglických či nemeckých verzií. Príkladom môže byť napríklad český termín *muslim*, ktorý ma v slovenskom jazyku tvar *moslim*. Prvý menovaný tvar preferuje i slovenský arabista Karol Sorby.⁴

2 MARDÍNSKA FATWA

2.1 Predstavenie problematiky

Mardínska fatwa, právny verdikt je odpoveďou na sériu otázok muslimského obyvateľstva mesta Mardín týkajúcich sa ich statusu v rámci islámskej geopolitickej koncepcie *dijár* a ich povinností vyplývajúcich z dobovej politickej situácie a ich náboženstva. Fatwa je súčasťou širokého a pestrého diela stredovekého islamského učenca Taqí ad-Dína Ahmada Ibn Tajmíju. Jeho osobnosť a dielo hrali a hrajú v novodobých dejinách globalizovaného sveta neopomenuteľnú úlohu v rámci náboženskej a politickej sféry. Je tomu tak nie len kvôli ich nepopierateľnej intelektuálnej hodnote, ale taktiež kvôli dobovému kontextu, v ktorom Ibn Tajmíja pôsobil a jeho dielo vznikalo. Toto obdobie bude stručne popísané v nasledujúcich kapitolách a mala by z nich vyplývať podobnosť s obdobím po rozpade Osmanskej ríše a to špecificky z pohľadu obyvateľstva muslimského Blízkeho východu. Spojujúcimi aspektmi by mali byť čiastočná politická, ekonomická i kultúrno-hodnotová prevaha nemuslimského civilizačného celku nad početnými muslimskými komunitami, ako i existencia muslimských komunit priamo pod neislamskou vládou a podobne. Akademickému svetu sa extenzívny vplyv diela Ibn Tajmíju na niektoré aspekty novodobého islamu odkryl až ku koncu 20. storočia dôsledkom nárastu počtu publikácií a ich reedícií venujúcich sa radikálnemu islamu, jeho koreňom

---

⁴ SORBY, Karol (2005), s.3

a prejavom.⁵ Príkladom autorov takýchto publikácií, ktoré sú prístupné čitateľom širokých záujmových orientácií sú napríklad francúzsky sociológ Gilles Kepel, alebo český orientalista a arabista Miloš Mendel.^{6 7 8 9}

Tento fenomén katalyzoval napríklad rozpad ZSSR, ktorý upriamil pozornosť Západu na prejavy islamského radikalizmu, ako i katastrofické udalosti vojny v Juhoslávii alebo teroristických útokov z 11. Septembra 2001 v USA a neskôr i nemenej strašné udalosti podobného charakteru v ďalších štátoch Západu, Ruska a i globálneho Juhu.¹⁰

K najvýraznejším osobnostiam radikálneho islamu a džihádizmu, ktoré vykazujú známky vplyvu Ibn Tajmíjovho diela sú napríklad ideológ Muslimského Bratstva v Egypte a autor známeho džihádistického manifestu *Milniky na ceste*¹¹ Sajjid Qutb, alebo Abdassalám Farag, jedna z postáv zapletených do atentátu na Anwara Sadáta, egyptského prezidenta a držiteľa Nobelovej ceny mieru. Farag je autorom pamfletu *Zanedbaná povinnosť*, ktorý sa stal argumentačným manuálom islamských radikálov označujúcich predstaviteľov vlád muslimských štátov za neveriacich a odpadlíkov. Z ďalších je dôležité menovať Abdulláha Azzáma, otca globálneho džihádu, alebo jeho nasledovníka, nechválne známeho Usámu bin Ládina. Tento zoznam by mohol pokračovať cez ďalších ideológov a vodcov mudžáhidov až k osamelým vlkom súčasného terorizmu na Západe, ale i v zbytku sveta.

Mardínska fatwa je špecifickým zrníčkom v nepreberných množstvách Ibn Tajmíjových spisov, fatiew a pojednaní na rôzne témy.¹² Práve nej sú nasledujúce stránky venované. Budú zamerané na jej autentický preklad do slovenského jazyka, analýze v historickom kontexte a kontexte islamskej tradície a práva, ako

⁵ OSTROLUCKÝ, Ján (2014), s.56

⁶ KEPEL, Gilles (1985)

⁷ MENDEL, Miloš (1994)

⁸ MENDEL, Miloš (2006)

⁹ MENDEL, Miloš (2008)

¹⁰ OSTROLUCKÝ, Ján (2014), s.55-56

¹¹

¹² Ibn Tajmíjovo dielo vskutku možno prirovnať ku kvalitnej káve, ktorá udržia v bdelom stave tisíce študentov islamského práva, akademikov venujúcich sa orientalistickým štúdiám, bezpečnostných analytikov a predstaviteľov svetových vlád či mladých militantných extrémistov, pričom Mardínska fatwa je prirovnateľná k zrníčku, ktoré jej dodáva na jednej strane korunu, no na strane druhej nahorklú chuť.

i jej reinterpretačné v súčasnosti a náhľade na ňu z pohľadu médií, ktorý je bezpochyby v mnohých prípadoch mienkotvorný.

2.2 Preklad Mardínskej fatwy

„(Otázka)

A bol dotazovaný, nech sa nad ním Boh zľutuje, na kraj Mardínu. Je to kraj mieru alebo kraj vojny? A má muslim obývajúci (tento kraj) povinnosť imigrácie do kraja islamu alebo nie? A pokiaľ má povinnosť emigrácie (z Mardínu) a neemigruje, a pomáha nepriateľom muslimov svojou osobou alebo svojím majetkom, hreší tým? A hreší, kto mu vyčíta¹³ pokrytectvo a urazí ho tým, alebo nie?

(Odpoveď)

Chvála Bohu, krv muslimov a ich majetky sú nedotknuteľné¹⁴ (všade), kde sú, v Mardíne alebo inde. A pomáhanie tým, ktorí opustili správnu cestu¹⁵ viery islamu je neprípustné, nech sú to ľudia Mardínu, alebo iní. A ak jeho obyvateľ nemá možnosť¹⁶ plniť svoje náboženské povinnosti, je povinný emigrovať. Inak je mu to odporúčané, no nieje to povinnosť.

A ich pomoc nepriateľovi muslimov osobami a majetkami je im zakázaná, a majú povinnosť zdržať sa jej každý možným spôsobom, stranením sa, vykrúcaním sa¹⁷ alebo predstieraním¹⁸. A pokiaľ nie je možné (nič z toho) okrem emigrácie, tak je im je určená.

A nie (dá sa) urážať ich z princípu a vyčítať im pokrytectvo, ale urážka a vyčítanie pokrytectva vychádza zo znakov zmiených v Koráne a sunne, do ktorých zapadajú niektorí ľudia Mardínu i inde.

¹³ doslova: hodí na neho pokrytecko (nifáq)

¹⁴ posvätné, ich znesäenie je tabu (muhamam)

¹⁵ frekventovanejšie: zákon (šarija)

¹⁶ doslova: je pre neho nemožné, je neschopný

¹⁷ slovo prebraté z Michotovho prekladu, Príloha č. 2

¹⁸ pomerne veľký rozdiel v porovnaní s Michotovým „compromising“

A k tomu, či je (Mardín) príbytkom vojny alebo mieru, je v ňom syntéza. Sú v nej zahrnuté obidve, nie je v stave príbytku mieru, v ktorom sa vykonávajú ustanovenia islamu, lebo tam sú (by tam boli) bojovníkmi muslimovia. Nie ani v stave príbytku vojny, ktorého obyvatelia sú (by boli) neveriaci, ale je to oblasť tretia, (kde) je zaobchádzané s muslimom ako si zaslúži, a je bojované s tým, ktorý opustil správnu cestu islamu, ako si zaslúži.“¹⁹

2.3 Ibn Tajmíja

Taqí ad-Dín Ahmad Abú al-Abbás Ahmad Ibn ʿAbd al-Halím Ibn ʿAbd as-Salám Ibn Tajmíja al-Harrání je plné meno stredovekého islamského teológa, právnika a filozofa pôsobiaceho v 13. a 14. storočí po Kristovi, na prelome 6. a 7. storočia *Hidžry*. Neskôr dostal ešte prívlastky ad-Dimašqí a al-Hanbalí, kvôli miestu svojho pôsobenia a právnej škole, v ktorej sa ukotvil. Pavel Ťupek vo svojej nedávnej štúdií osvetľuje, že meno Abú al-ʿAbbás dostal iba zo zdvorilosti, pretože nikdy nesplodil potomka.²⁰ Narodil sa v meste Harrán, ktoré sa nachádza v dnešnom tureckom Kurdistáne, pri Sýrskych hraniciach v roku 1262 počas obdobia Mongolskej invázie na Blízky východ. V mladom veku bola jeho rodina spolu s ním nútená emigrovať kvôli krutostiam páchaným drancujúcimi hordami do Damašku. Tam sa už vo svojich 19 rokoch stal právnym expertom *fiqhu*.²¹ Táto profesia bola dedičstvom jeho otca, hanbalovského ʿálíma, ktorý svojho syna učil doma, aby ho pripravil k intenzívnemu štúdiu ostatných právnych škôl.^{22 23}

Napriek tomu, že si za svoju právnu školu napokon vybral Hanbalovský *madhab*, za svoj nekonvenčný a reformistický postup pri interpretácii náboženských otázok bol niekoľko-krát uväznený politickými autoritami, ktoré boli mnohokrát pod vplyvom jeho profesionálnych oponentov a rivalov. Ťupek na základe toho, s pomocou zmienok Ibn Tajmíjových životopiscov i reagujúc na

¹⁹ Príloha č. 1

²⁰ ŤUPEK, Pavel (2013), s.10

²¹ GRIGORE, George (2006), s.345

²² GRIGORE, George (2006), s.345

²³ Dokument o Tajmíjovi.

Svět islámu Felixa Taurera, poukazuje na to, že Ibn Tajmíjov životný osud bol často prirovnávaný k osudu Ibn Hanbala. Obaja boli zároveň obrovskými intelektuálnymi osobnosťami islamu, ale rovnako boli i pevnými vo viere a stali sa mučeníkmi.²⁴ Ibn Tajmíja totiž zomrel v damašskom žalári roku 1328.²⁵ Takáto mučenícka charakteristika pravdepodobne hrá významnú rolu vo vnímaní jeho osobnosti v súčasnosti.

Ako bolo poznamenané vyššie, jeho prístup v islamskej právnej vede bol na dané obdobie nekonvenčný i napriek jeho inklinácii k Hanbalovskému madhabu, ktorý sa vyznačuje určitou rigidnosťou k interpretácii *sunny* a Koránu. Ibn Tajmíja bol kritikom praxe netvárnej imitácie *tafsírov* stredovekých učencov a interpretátorov známych *hadíthov*, i keď v Hanbalovskom *madhabe* bolo niečo také bežné. Dôvodom takejto praxe je však výrazný rešpekt, ktorý hanbalovskí právnici mali a majú voči svojim predchodcom a svojim autoritám. Ibn Tajmíja však ako reformátor Hanbalovského madhabu dával dôraz na inú charakteristiku tejto právnej školy, a teda na intelektuálny rešpekt voči Koránu a *sunne*, ktorá už bola spomenutá. Nestaval teda tak výrazne na konsenze právnych autorít, *idžmá'*, ale naopak na prístupe Ibn Hanbala.²⁶ ²⁷ Preto je možné dočítať sa v niektorých orientalistických pojednaniach, že Ibn Tajmíja odmietal *idžmá'*, analógiu, *qijás* a vlastný úsudok, *idžtihád*.²⁸ Také tvrdenia sú však zovšeobecňujúce. Ibn Tajmíja tieto nástroje odmietal iba v prípade, že odporovali Koránu a *sunne*, a keď boli dôsledkom deformácie Prorokovho učenia, ktoré priniesli storočia právnych debát. Presnejšie by bolo povedať, že metodologicky odmietol stavať na autorite učencov, spôsobom, ktorý by ho nútil interpretovať pravidlo dané *qijásom* pomocou ďalšieho *qijásu*, vyjadrenie na základe *idžtihádu* ďalším *idžtihádom*, alebo inak, aplikovať pravidlo, ktoré vzniklo na základe konsenzu právnych autorít, *idžmá'*, pomocou *qijásu* alebo *idžtihádu* na iný právny problém. Na

²⁴ ŽUPEK, Pavel (2013),, s.14-16

²⁵ LITTLE, Donald (1973): The Historical and Historiographical Significance of the Detention of Ibn Taymiyya. *International Journal of Middle East Studies*, 4/1973, s.312

²⁶ MATROUDI, Abdul Hakim (2006), s.159

²⁷ OSTROLUCKÝ, Ján (2014),, s.33-34

²⁸ MENDEL, Miloš (2008), s.121

základe takéhoto prístupu podľa totiž vzniká to, čo Ibn Tajmíja, a neskôr ʿAbd al-Wahháb nazývajú novota, *bidʿa*. Naopak, zastával metodológiu založenú na zmienených právnych nástrojoch, ale vychádzajúc zo *sunny* a Koránu.²⁹

2.2.1 Ibn Tajmíja a Tatári

Obdobie, ktoré začalo pred narodením Ibn Tajmíju a trvalo počas jeho pôsobenia charakterizované mongolskou inváziou a jej následkami, Karen Armstrongová ho označuje za obdobie najväčších geopolitických zmien na Blízkom východe od dôb arabskej expanzie.³⁰

Od prvých desaťročí 13.storočia do regiónu prenikajú mongolské kmene, ktoré sú predvojom veľkého vojenského niekoľkohlavého monštra. Obrovské mongolské impérium rozkladajúce sa od Číny až po Sýrsku púšť postupne posúvalo svoje hranice a predchádzala ho krutá povesť jeho vojska. V roku 1258 zrovnali mongoli zrovnali Baghdád. V tej dobe im velil Hülegü, ktorý bol vnukom Čingischána.³¹

V tej dobe tomu, čo pozostávalo z Ajjúbovského sultanátu, vládla vrstva Mamlúkov. Tí sa k moci dostali počas krížovej výpravy Ľudovíta IX. v roku 1249, keď ju odrazili a zbavili sa posledného ajjúbovského sultána Turanšáha. K stretu Mongolov a Mamlúkov dochádza v roku 1260 počas bitky pri Ajn Džalút na severe Palestíny, v ktorej vyhrávajú mamlúci pod vedením Bajbarsa a zabraňujú tým ďalšiemu mongolskému postupu. Sýrska púšť sa vtedy stáva ustanovenou hranicou a na jej iránskej strane sa upevňuje vláda Ilchánov, zástupcov mongolského chána. Zpoza tejto hranice podnikajú výboje smerom do Bilád aš-Šám v rokoch 1299-1303 za vlády Ghazan Mahmúd Chána.^{32 33}

²⁹ MATROUDI, Abdul Hakim (2006), s.159

³⁰ ARMSTRONGOVÁ, Karen (2008), s.128

³¹ AIGLE, Denise (2005): The Mongol Invasions of Bilad al-Sham by Ghazan Khan and Ibn Taymiyah's Three „Anti-Mongol“ Fatwas. *Mamluk Studies Review* 2/2007, s.89

³² AIGLE, Denise (2005): The Mongol Invasions of Bilad al-Sham by Ghazan Khan and Ibn Taymiyah's Three „Anti-Mongol“ Fatwas. *Mamluk Studies Review* 2/2007, s.90

³³ OSTROLUCKÝ, Ján (2014)s.5

Počas zmiených výbojov do Syropalestíny ghazan Chán okupoval i Damašok, v ktorom v tej dobe už pôsobil Ibn Tajmíja. Počas tejto okupácie s s ním osobne stretol, keď spolu s ostatnými miestnymi náboženskými predstaviteľmi šli orodovať za životy damašských civilistov. Najneskôr pri tomto stretnutí, aj keď pravdepodobnejšie je, že už pred ním, sa Ibn Tajmíja presvedčil o bezverectve Ilchánov.³⁴ Praxou Ilchánov bolo prijímať islam, čo bolo prejavom zvyku mongolských vládcov stavať na miestnych trdiciách. Tým sa mala zjednodušiť snaha o pripojenie území chalifátu k mongolskej ríši.³⁵ V tomto období Tajmíja vydal takzvané *fatwy proti Mongolom*. V nich označuje ilchánskych vládcov za nemuslimov na základe toho, že neuplatňovali šariju, že v ich armáde bojovali neveriaci, mušrikovia a kresťania.³⁶ Popisuje Ghazan Chána a ostatných mongolských vládcov ako naplnovateľov sna o svetovláde Čingischánovej dynastie, a teda, že slúžia jemu a nie Bohu.³⁷ Tak vznikol v Tajmíjovom diele symbol Tatára, odpadlickeho vládcu, ktorý uzurpuje moc nad muslimským obyvateľstvom a znevažuje islam a *šariu*.³⁸

Mesto Mardín, s ktorým je Mardínska fatwa spojená, leží taktiež v tureckom Kurdistane vo vzdialenosti menej ako 200 kilometrov od Ibn Tajmíjovho rodného mesta Harrán. Počas obdobia Tajmíjovho pôsobenia bolo mesto v rukách turkménskej dynastie Artukovcov, ktorí mesto spravovali až do 15. storočia.³⁹ Predstavitelia tejto muslimskej dynastie boli ilchánskymi vazalmi od roku 1243 až do roku 1345 a Mardínska fatwa sa odhadom datuje do vlády kráľa Nadžma ad-Dín al-Gházího II., ktorý vládol od roku 1294 do roku 1312.⁴⁰

³⁴ Dokument o Tajmíjovi.

³⁵ ARMSTRONGOVÁ, Karen (2008), s.129

³⁶ AIGLE, Denise (2005): The Mongol Invasions of Bilad al-Sham by Ghazan Khan and Ibn Taymiyah's Three „Anti-Mongol“ Fatwas. *Mamluk Studies Review* 2/2007, s.99

³⁷ OSTROLUCKÝ, Ján (2014), s.22

³⁸ MENDEL, Miloš (2008), s.138

³⁹ KREISER, Klaus a NEUMANN, Christoph (2010), s.34

⁴⁰ GRIGORE, George (2006), s.348

2.3Dijár

2.3.1 Dár al-Islám a Dár al-Harb

Klasické právna islamská teória rozdeľuje svet z náboženského, sociálneho alebo, ak chceme, z geopolitického hľadiska na dve proti sebe stojace územia: *dár al-Islám*, či *dár as-Silm*, príbitok islamu na jednej strane, a za jeho hranicami stojí *dár al-Harb*, príbytok vojny, niekedy označovaný aj *dár al-Kufr*, príbytok bezverectva.⁴¹ *Dár al-Islám* možno jednoducho charakterizovať ako územie, ktoré je pod správou muslimskej autority a *dár al-Harb* ako územie, ktoré má byť cieľom expanzie islamu a politickej moci s ním spojenej.⁴² Táto stručná a jednoduchá dištinkcia však s postupom času počas arabskej expanzie nebola postačujúca a islamský právny systém musel na vývoj reagovať. Kategorizácia území z hľadiska islamského *fiqhu* získavala na komplexnosti. Vo všeobecnosti a naprieč právnymi školami sa hľadelo na štyri základné charakteristiky územia, pomocou ktorých sa následne mohlo územie do klasického binárneho modelu zaradiť. Jednalo sa o populáciu obývajúcu dané územie a jej náboženské preferencie, s tým súvisiace vlastníctvo pozemkov rozpriestierajúcich sa v ňom, povahu vlády na ňom a nakoniec zákony, či právny systém, ktorý na ňom bol presadzovaný týmito autoritami a jeho platnosť.⁴³ Ako ukážu nasledujúce stránky, tento set charakteristík je síce aplikovaný naprieč právnymi školami, avšak líši sa ich dôraz na jednotlivé jeho aspekty pri posudzovaní toho, ktoré územie, do akej kategórie zapadá.

Napriek tomu, že reakcia islamského *fiqhu* na historický vývoj priniesla do daných geopolitických úvah väčšiu komplexnosť, je nutné povedať, že klasický binárny model bol poplatný hlavne obdobiu relatívnej jednoty muslimov počas islamskej expanzie, čo možno pozorovať na predchádzajúcej stručnej definícii *dár*

⁴¹ KROPÁČEK, Luboš (2003), s.114/115

⁴² SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. *Migration Review*, 1/1996, s.39

⁴³ RAMADAN, Tariq (2003), s.67

al-Harb. Jednalo sa o doktrínu, zaručujúcu jednotu, stratégiu proti nepriateľskému okoliu, z náboženského i teritoriálneho hľadiska či možno legitimizáciu politického usporiadania smerom dovnútra.⁴⁴ Táriq Ramadán ho taktiež označuje za „dobový“ keď vraví, že: „*Koncepty dár al-Islám, dár al-Harb a dár al-^cAhd neboli najprv popísané v Koráne alebo v Sunne. Popravde, predstavovali ľudský pokus v danom historickom momente popísať svet a poskytnúť muslimskej komunite geopolitickú schému, ktorá sa zdala byť vhodná pre realitu daného obdobia.*“⁴⁵

Jeho myšlienka nás však privádza k ďalšiemu aspektu vývoja geopolitických myšlienok islamského právneho systému, ktorým je zanesenie nových termínov označujúcich špecifické územia v rámci, alebo niekedy už mimo rámca klasického binárneho modelu *dár al-Islám* a *dár al-Harb*, ako je zmienený *dár al-^cAhd*, príbytok zmluvy, či inak *dár as-Sulh*, príbytok zmierenia. Ďalšími konceptmi hodnými spomenutia sú taktiež *dár al-Hudna*, príbytok platného prímeria, *dár al-Amán*, príbytok bezpečia, či minoritné koncepty, zväčša užívané revolučnými sektami ako *dár al-Imán*, príbytok pravej viery alebo *dár al-Bid^ca*, príbytok schizmy, príbytok novôt.

Tieto a taktiež klasické koncepty popíšu nasledujúce odstavce v kontexte diskurzov rôznych islamských *madhabov* s ohľadom na historicko-politické okolnosti.

Dár al-Islám, dár al-silm, príbytok islámu je podľa ponúkanej rozšírenej kategorizácie chápaný ideálne ako územie, kde je väčšina populácie muslimská, pozemky tam vlastní muslimovia, vládca je muslimom a uplatňuje *šari^u*. Tomuto ideálu sa však najviac približuje *chalifát* v období expanzie. V rôznych školách a v rôznych historických obdobiach bol kladený dôraz na rôzne z kategórií. Napríklad predstaviteľ Málikovského madhabu v 18./19. storočí v Egypte ad-Dusúki kladie dôraz pri označovaní územia za *dár al-Islám* na to, či muslimovia vlastní pozemky v danom území, a či tam je aplikované islamské

⁴⁴ MANOUCHER, Parvin (1980): Dar a Islam: The Evolution of Muslim Territoriality and Its Implications for Conflict Resolution. International Journal of Middle East Studies, 1/1980,s.44/45

⁴⁵ RAMADAN, Tariq (2003), s.69

právo, nie na populáciu alebo konkrétnu vládu. Tieto pozície zastáva i hanbalovec a hlavný protagonista tohoto textu, Ibn Tajmíja. Naopak as-Sarakší, Šams al-°Aimma, hanafijský právnik pôsobiaci v 11. storočí kládol viac dôraz na bezpečnosť muslimov a ich slobodu praktikovať islam v území, ktoré za splnení týchto podmienok nazval *dár al-Islám*.⁴⁶ Podobné východiská sú vlastné al-Máwardímu (11.storočie, Baghdád), ktorý tvrdil, že územie, kde môže muslim manifestovať svoje náboženstvo slobodne, sa stáva príbytkom Islámu.⁴⁷ V tomto prípade je tomu tak hlavne preto, lebo za daných podmienok môže praktikovaním a manifestáciou islamu muslim prispieť k jeho šíreniu na území, ktoré je inak pod nemuslimskou vládou, či sú v ňom materiálne statky vlastnené niekým iným ako muslimmi. Je však dôležité, že sa tým myslí hlavne územie, ktoré už raz bolo ako *dár al-Islám* označené, a neskôr padlo do rúk nemuslimom. To je v debata o rozdelení sveta na *dár al-Islám* a *dár al-Harb* špecifickým znakom šáfi'íovskej školy.⁴⁸ To, či bolo územie predtým pod muslimskou správou, je pravdepodobne dôležité najmä z dôvodu, či na ňom pôsobia *šari'atské* súdy, ktoré môžu zabezpečovať prevalenciu riadnych vzťahov medzi muslimmi. To je zjavné v prípade právneho postoja predstaviteľov hanafijského madhabu. Podľa nich je územie možné označiť za príbitok islamu za podmienky, že sú aplikované islamské právne zásady. Na území, ktoré už bolo označené za *dár al-Islám* a neskôr prešlo do rúk nemuslimskej vlády, nestáva sa príbytkom vojny alebo príbitkom bezverectva, pokiaľ sa súčasne nezačne riadiť neislamským právom, nie je oddelené od zvyšku *dár al-Islám* príbytkom vojny a pokiaľ ani muslimovia ani nikto z ľudu knihy, dhimmi, nedisponuje takým právom na ochranu, ako tomu bolo za predchádzajúcej, muslimskej vlády. Konkrétne tieto tri podmienky súčasne neboli splnené ani v prípade Mongolských záborov, či kresťanských križiackych štátov, ktoré vznikli na území, ktoré predtým bolo pod muslimskou

---

⁴⁶ Ibid., s.65

⁴⁷ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.150

⁴⁸FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.162

vládou, pokiaľ bolo povolené praktikovanie islamu a muslimskí sudcovia nadalej zastávali svoje úrady.⁴⁹

Rozdiely v interpretáciách konceptu *dár al-Islám* sú medzi islamskými právnymi školami sú porovnateľné s rozdielmi medzi legalitným a praktickým výkladom v islamskom právnom systéme. Dôraz na vlastníctvo pozemkov a aplikáciu šarije v prípade Málikovcov a Hanbalovcov nie je v priamom konflikte s šáfijovským a hanáfijským dôrazom na slobodu praktikovať islam v bezpečnom prostredí, čo zahrňuje i dodržiavanie právnych noriem aspoň v styku medzi muslimmi. Z predchádzajúcich riadkov však vyplýva, že úvahy o *dár al-Islám* v poňatí Hanáfijského a Šáfíiovského *madhabu* úzko súvisia s historickým vývojom po vrchole arabskej expanzie. Určite však tomu nie je naopak ani v prípade ostatných škôl. To, že koncept *dár al-Islám*, bol pôvodne určený k rozšíreniu na celé územie sveta, naráža na koncept *dár al-Harb*, ktorý napriek právnym debatám môže svoje hranice zväčšovať i na úkor príbytku islamu. Toto pozorovanie naznačuje, že koncept *dár al-Islám* sa stáva čiastočne závislým, alebo vzájomne závislým spoločne s konceptom *dár al-Harb* či už v reálnej alebo právnej rovine, pretože v rámci klasického rozdelenia sveta je všetko ostatné, čo nezapadá do kategórie *dár al-Islám* je príbytkom vojny alebo bezverectva.

Táriq Ramadán píše: „*Pre Hanáfijškú školu, v kontraste k dár al-Islám, je dár al-Harb územím, kde Muslimovia nie sú ani chránení, ani [v ňom] nemôžu žiť v mieri.*“⁵⁰ Hanáfijský právnik aš-Šajbání (8. storočie, Irak a Irán) popisuje *dár al-Harb* ako územie, ktorého vládcovia sú s muslimmi reálne alebo potenciálne vo vojne, a na jeho území sú muslimovia subjektívne v ohrození života alebo majetku.⁵¹

Ako je možné vidieť, konsenzus a presná dištinkcia naprieč islamskými právnymi školami nie je ustanovená. Vo všeobecnosti je však možné povedať, že

⁴⁹ Ibid., s.161/162

⁵⁰ RAMADAN, Tariq (2003), s.65

⁵¹ NAFI, Basheer M. (2004): Fatwa and War. Islamic Law and Society, 1/2004, s.83

kým niektorí právnici sledujú muslimskú populáciu na popisovanom území, ich slobodu praktikovať islam a ich bezpečie a podľa toho označia územie za príbytok islamu, iní sledujú charakter vlády a to, či je direktívne, na najvyššej úrovni, uplatňovaná šari'a a rovnaké územie za *dár al-Islám* považovať nebudú.⁵² To ilustruje už zmienený postreh, že sa môže jednať o rozdiel medzi legalitnou a praktickou interpretáciou, kde by legalitnú mohli zastupovať Málikovský a Hanbalovský madhab, pričom praktickú by zastupovali Hanafijovský a Šáfí'iovský. Toto však nie je možné tvrdiť s definitívou. Za zmienku stojí, že Rašíd Ghannúší v roku 1989 prehlásil, že terajšie Francúzsko je podľa neho vhodné považovať za *dár al-Islám*, v kontraste s prevládajúcimi tendenciami označovať ho za *dár al-^cAhd*, o ktorom bude reč v ďalšom odstavci.

2.3.2 Dár as-Sulh

Viac svetla do tejto problematiky môže priniesť koncept, ktorý niektorí z ulamá pripúšťajú, a je ním *dár as-sulh*, príbytok/územie zmierenia, inak nazývaný i *dár al-^cAhd*.⁵³ Aš-Šáfí'í ho zanesol do právneho rámca ako územie, ktoré nie je ani príbytkom islamu, ani príbytkom vojny a je výsledkom zmluvy medzi muslimskou a nemuslimskou mocenskou entitou alebo nemuslimským vládcom a muslimskou komunitou na území pod jeho správou.⁵⁴ To okrem iného znamená, že na takom území je islámska prax povolená, nie však pod garanciou muslimskej vlády.⁵⁵ Takáto formulácia je užitočná pre uvedomenie, že *dár as-Sulh* je konceptom prijateľným pre právnikov, ktorí sú podľa vyššie spomenutého rozdelenia viac zameraní na praktické interpretácie, alebo inak povedané, sústreďujú sa na stav muslimskej populácie na takomto území. Šáfí'iovský *madhab* tento koncept zanesol do právneho systému, Hanafijovský ho akceptuje v špecifickejšej forme. Abú Júsuf, významný predstaviteľ Hanafijskeho *madhabu* pôsobiaci v 8. storočí v Baghdáde sa vyjadruje v tom zmysle, že je možné

⁵² RAMADAN, Tariq (2003), s.66

⁵³ KROPÁČEK, Luboš (2003), s.115

⁵⁴ NAFI, Basheer M. (2004): Fatwa and War. Islamic Law and Society, 1/2004i, s.84

⁵⁵ MANOUCHER, Parvin (1980): Dar a Islam: The Evolution of Muslim Territoriality and Its Implications for Conflict Resolution. International Journal of Middle East Studies, 1/1980, s.5

uzavrieť zmluvu s nepriateľom za účelom vynútenia jeho mierneho prístupu k Islamu, alebo k vytvoreniu špeciálneho daňovo-poplatníckeho statusu muslimov porovnateľného so statusom ľudu knihy v *dár al-Islám*. Avšak, na rozdiel od Šáfi'íovcov, podľa neho územie, kde takáto dohoda platí spadá stále do príbytku vojny, a taktiež sa odvoláva na *súru* Muhammad, keď upozorňuje, že takáto prax je dovolená iba v prípade, keď je nepriateľ v prevahe:

„*Neochabujte a nevybízejte k míru, když máte převahu, vždyť Bůh je s vámi a On neošidí vás o dobré skutky vaše.*“ Vznešený Korán 47:35

2.3.3 Amán

Predchádzajúce odstavce úzko súvisia s konceptom, známym ako *amán*. Ním sa v tomto kontexte rozumie zmluvná záruka bezpečnosti muslima nachádzajúceho sa na území pod nemuslimskou správou.⁵⁶ V islámsko-právnom kontexte však mal pôvodne tento termín iný, i keď analogický význam. Označoval zvláštne ochranné povolenie, dekrét, ktoré mohol ktorýkoľvek plnoprávny muslim vydať cudzincovi prichádzajúcemu z *dár al-Harb*. Tento však musel byť príslušníkom *ahl al-Kitáb*, ľudu knihy, a teda predovšetkým židom alebo kresťanom.⁵⁷ Pre šáfi'íovskú právnu školu je *amán* základná báza pre existenciu *dár al-Aman* alebo *dár as-Sulh*.⁵⁸ Pre hanáfijskú (od 8. storočia, al-Šajbání) sa jedná o stav, ktorý umožňuje muslimovi legálne, dočasne zotrvať a prebývať na území, ktoré nie je považované za *dár al-Islám*, napríklad za účelom obchodovania. Dočasne preto, pretože zakladateľ *madhabu* Abú Hanífa sám nepovažoval prebývanie muslimom na neislámskom území za povolené.⁵⁹ Podobne tak tomu je v prípade *madhabu* hanbalovského, ktorého predstaviteľ Ibn Qudama sa vyjadruje k amanu spôsobom, ktorý je pre dostatočnú ilustráciu jeho postoja vhodné citovať: „*Ktokoľvek vstúpy na územie nepriateľa pod amanom, ho nebude podvádzat' pri obchode [jednaní]. [Toto] je*

⁵⁶ MARCH, Andrew F. (2007), Islamic Foundations in Non Muslim Liberal Democracies. *The American Political Science Review*, 2/2007,, s.244

⁵⁷ KROPÁČEK, Luboš (2003), s.124

⁵⁸ NAFI, Basheer M. (2004): Fatwa and War. *Islamic Law and Society*, 1/2004, s.83

⁵⁹ NAFI, Basheer M. (2004): Fatwa and War. *Islamic Law and Society*, 1/2004, s.83/84

zakázané, pretože oni poskytli amán za podmienky zdržania sa lsti zrady, a [garancie] bezpečia pre nich [muslimov] z jeho strany. Aj keď táto [dohoda] nie je explicitne vyslovená, je stále záväzná pretože je predpokladaná. Kvôli tomu istému dôvodu, ktokoľvek z príde do jedného z našich krajov z ich, ktoré sú pod amanom a zradí nás, týmto poruší dohodu. Takže ak je toto ustanovené, nie je [muslimovi] dovolené zradiť ich, pretože je to zákernosť, ktorá nie je v našom náboženstve povolená. Prorok povedal:

„Muslimovia sú viazaní podmienkami svojich dohôd.“

Pokiaľ muslim pokradne, podvedie, alebo si požičia niečo od nemuslima a potom ujde do prístrešku islamu, a potom tam nemuslim príde pod amanom, muslimské authority sú povinné obstaráť mu návrat jeho majetku, akoby bol odobratý muslimovi.“⁶⁰

V tomto prípade sa Hanbalovský *madhab* približuje hanáfijiskému či šáfi'iovskému postoju.

Súčasná interpretácia tohoto konceptu vzťahujúc sa k západnému svetu je veľmi podobná tomu čo ponúka Ibn Qudama. Muslim svojim príchodom do krajiny, ktorá nie je v princípe muslimská, získava garanciu bezpečnosti tým, že sa zaväzuje k tomu, že nebude pre túto krajinu škodlivý, nedopustí sa zrady, lsti, podvodu, a že nezneuctí ani nepoškodí majetok. Rovnako tak bude plniť finančné záväzky, a vo všeobecnosti, neprekročí zákony hostiteľskej krajiny.⁶¹ Táriq Ramadán sa v tomto zmysle vyjadruje mieriac na dohody, ktoré muslimovia formálne uzatvárajú pri návštevách rôznych krajín, alebo pri zotrúvaní v nich tým, že žiadajú o víza, či občianstvo alebo týmto už disponujú. Odvoláva sa pritom na to, čo nazýva všeobecným pravidlom, a čo Ibn Qudama podáva v podobných konotáciách ako výrok Proroka, a teda: *„Muslimovia sú viazaní*

⁶⁰ MARCH, Andrew F. (2007), Islamic Foundations in Non Muslim Liberal Democracies. *The American Political Science Review*, 2/2007,, s.245

⁶¹ FADL EL-, Khaled (1994): Legal Debates on Muslim Minorities: Between Rejection and Accommodation. *The Journal of Religious Ethics*, 1/1994, s.127-162
s.149

podmienkami svojich dohôd.“⁶² V takomto ponímaní je možné hovoriť o období osvietenského konceptu zapadajúceho do teórie práva a štátu, ktorým je spoločenská zmluva a vstup do nej.

Koncepty *dár as-Sulh*, *dár al-‘Ahd*, *dár al-Amán* alebo *dár al-Hudna* sú taktiež využívané niektorými súčasnými učencami ako sú al-Zuhajlí či Mawlawí, ktorí pomocou nich kategorizujú štáty s existujúcimi muslimskými minoritami hlavne, čo sa týka amerického kontinentu, alebo regiónu západnej Európy, a v niektorých prípadoch celého globalizovaného sveta. Hlavné myšlienky o súčasnom rozdelení sveta Fajsala Mawlawího sa však venujú konceptu, ktorý bude rozpracovaný v ďalšom odstavci. Wahba az-Zuhajlí je šáfí‘iovcom, ktorý však popiera nutnosť vychádzať zo zásady z nejakého *madhabu*. Podľa neho stará klasická dištinkcia už nie je platná, pretože apriórne nepriateľstvo nemuslimských krajín k muslimským skončilo. Krajina sa stáva *dár al-Harb* až v momente, keď nastane reálna vojna. Obracia tým pozornosť na aspekt bezpečnosti.^{63 64} Muhammad Abú Zahra zvyrazňuje myšlienku nového rozdelenia sveta z islamsko-právneho hľadiska veršom zo *súry* Nočná cesta v spojitosti s OSN, keď tvrdí, že celý svet sa pomocou nej stáva *dár al-‘Ahd* v rámci jej multilaterálnych dohôd⁶⁵:

„A nepřibližujte se k majetku sirotka, leda způsobem co nejlepším, pokud nedosáhne dospělosti. Dodržujte věrně závazky své, neboť žádáno bude zúčtování o závazku!“ Korán 17:34

2.3.4 Dár ad-Da‘wa

Štvrtým geopolitickým islamsko-právnym konštruktom, ktorý logicky nadväzuje na predchádzajúce spomínané a nadväzuje na ne, či s nimi v niektorých prípadoch čiastočne splýva je koncepcia *dár ad-D‘wa*, príbytok výzvy. V tomto kontexte je

⁶² RAMADAN, Tariq (2003), s.94

⁶³ Ibid., s.72

⁶⁴ SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. Migration Review, 1/1996, s.51

⁶⁵ Ibid., s.51

výzva v muslimskom ponímaní chápaná ako misia, božia výzva či islamská výzva. Niektorí právnici túto výzvu stavajú do pozície *hidžry*, ktorá ako náboženská emigrácia mala slúžiť k možnosti efektívnejšieho naplňania islamu.⁶⁶ *Da'wa*, v kontraste s *hidžrou*, na území kde je možné praktikovať islam slobodne a manifestovať ho, slúži ako misia, možnosť privedenia neveriacich na správnu cestu. V niektorých prípadoch bolo zotrvanie na neislamskom území z takéhoto dôvodu dokonca povinnosťou, ktorá je konceptuálne spojená s džihádcom. Toto možno sledovať hlavne u Šáfi'iovského *madhabu*, kde mnohokrát splýva s *dár as-Sulh*.⁶⁷

V súčasnosti je pre mnohých islámskych právnikov a učencov či komentátorov tento koncept úzko spätý s vyššie spomínaným amánom. Vo všeobecnosti sa jedná o otázku terminológie a drobných rozdielov pokiaľ sa presadzuje nutnosť oddeliť ho od konceptov *dár al-Amán*, *dár al-^lAhd* či *dár as-Sulh*, z ktorých posledný menovaný sa skôr považuje za koncept úzko spätý s klasickým binárnym modelom geopolitických islámskych právnych predstáv. Táriq Ramadán vo všeobecnosti odmieta aplikáciu tohoto klasického modelu na súčasný previazaný globalizovaný svet a v niektorých islámskych právnych kruhoch sa už pripúšťa i jeho prekonanie. Spojenie západného sveta s príbytkom vojny je pre neho nevhodnou a ahistorickou praxou, a označovanie ho za či považuje za rovnako ahistorické. Predstavuje názor Fajsala Maulawího, že konkrétne muslimovia na západe, žijú buď v, alebo v . Pokiaľ muslimovia trvajú na klasickom rozdelení, vtedy je na mieste označenie *dár al-^lAhd*, či *dár as-Sulh*, ktorý je však možno označiť len za súčasť *dár al-Harb*, príbytku vojny. Al-Mawlaví však prináša i možnosť, že je možné starý *fiqh* prekonať, a navrhuje označenie týchto krajín za a porovnáva túto situáciu so situáciou Proroka a jeho spoločníkov: „...ako boli Prorok a muslimovia v Mekke pred *hidžrou*. Mekka nebola *dár al-Islám* ani *dár al-Harb*, ale, a v očiach všetkých muslimov bol celý Arabský polostrov *dár ad-Da'wa*.“⁶⁸ To je možné chápať s pomocou základnej charakteristiky zjavenia,

⁶⁶ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.145

⁶⁷ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.162

⁶⁸ RAMADAN, Tariq (2003), s.72

ktoré je určené ľuďom a teda *lil-nás*, a teda je určené k šíreniu je niečím ako darom. Al-Maulawí sa pritom obracia na mekkánske obdobie kedy muslimovia zjavenie predstavovali svojim rodinám a kmeňom, keďže ho chceli sprostredkovať svojmu rodu, čo súviselo s ich povinnosťou voči svojej viere⁶⁹, ale i s rodovou spolunáležitosťou, ako niečo dobré, čo ich privedie k lepším životom. Al-Maulawí teda považuje celý súčasný globalizovaný svet za *dár ad-Da'wa*.⁷⁰

2.3.5 Ostatné geopolitické koncepty

Ďalším konceptom, ktorý je však pre štúdium a analýzu Tajmíjovej Mardínskej fatwy pravdepodobne marginálnym, je *dár al-Ímán*, príbytok pravej viery, z dielne Ší'itských právnikov. Je odrazom náboženskej schizmy a predstavuje vnútorné rozdelenie v rámci *dár al-Islám*. Vymaňuje príbytok pravej viery z územia, v ktorom je zrejma prevalencia islamu, avšak viera praktikovaná za hranicami *dár al-Ímán* nie je považovaná v tomto koncepte, pochopiteľne, vychádzajúc zo samotného názvu, za pravú. *Dár al-Islám* teda môže byť v takýchto pojmoch považovaný za ekvivalent *dár-al Harb* či *dár as-Sulh*, kde prevládajú praktiky, ktoré sú odklonom od pravovernosti.⁷¹ Sevilský právnik a sudca Málikovského madhabu Abú Bakr ibn al-Arabí použil výraz *dár al-Bid'a*, príbytok schizmy, alebo inak príbytok novôt.⁷² Tento značí územie, ktoré je nepravoverné svojimi praktikami, a jedná sa pravdepodobne o územie schizmatických sekt. Keby sme ho priradili k predchádzajúcemu ší'itskemu konceptu *dár al-Ímán*, stal by sa vlastne jeho náprotivkom v rámci príbytku islamu. Toto by však bolo nanajvýš sporné vzhľadom na priepastné rozdiely medzi Ší'ijou a málikovskou *sunnou*.

Po predstavení rôznych náhľadov na islamský geopolitický koncept *dijár* je možné povedať, že Ibn Tajmíjova Mardínska fatwa a jej predstava Mardínu

⁶⁹ RAMADAN, Tariq (2003), s.73

⁷⁰RAMADAN, Tariq (2003), s.75

⁷¹ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.152

⁷² SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. Migration Review, 1/1996,s.44

v tomto kontexte vyčnieva zpočiatku rôznych interpretácií islamských právnikov venujúcim sa rôznym krajom v rozličných historických obdobiach možno svojim slovníkom. Výrazne stojí v rozpore s legalistickým výkladom právnikov Málikovského madhabu avšak konceptuálne ju možno prirovnávať k interpretáciám šáfijovcov alebo hanafijských právnikov, pričom to, čo v nej Ibn Tadžmíja nazýva syntetickou alebo kompozitnou kategóriou môže byť obdobou *dár as-Sulh*, alebo *dár ad-Da'wa*. Tieto prirovnania by však boli nepresné, zovšeobecňujúce a zavádzajúce. Oveľa vhodnejším by bolo porovnať jeho prístup, ktorý je v Mardínskej fatwe reprezentovaný jednoduchou aplikáciou základných vieroučných a islamských právnych konceptov spoločne s výrazným ohľadom na špecifickú situáciu v danej lokácii a v danom čase, čo je prístup podobný šáfijovcom.

2.4 Nutnosť a nenutnosť emigrácie

2.4.1 Šáfí'iovský madhab

Aš-Šáfí'í, konštitútor Šáfí'iovskej právnej školy sa k téme zotrývania a prebývania muslimov v krajoch, ktoré nie sú považované za *dár al-Islám* vyjadruje v kontexte záväznosti, či nezáväznosti koránskeho vzoru *hidžry*. Tvrdí, že muslim musí danú oblasť opustiť v prípade, že bol smerom k nej vyhlásený *džihád* a má tú možnosť emigrovať do príbytku islamu. V prípade, že je muslim schopný slobodne praktikovať islam, môže podľa neho zostať i v *dár al-Harb* tak dlho, pokiaľ tento stav pretrváva. Odvoláva sa pri tom na fakt, že Prorok povolil Abdullahovi bin Abbásovi a niekoľkým muslimom i po *hidžre* zotrvať v Mekke, z rôznych dôvodov, pokiaľ ich viera a náboženská prax nebude ohrozená.⁷³ Podobne Prorok povolil niektorým kočovným kmeňom pohyb mimo *dár al-Islám*. Šáfí'í z toho okrem toho vyvodzuje i to, že konvertita k islamu z krajiny mimo *dár al-Islám*, môže zostať vo svojom kraji, pokiaľ je splnená už niekoľkokrát zmienaná podmienka, že bude môcť islam slobodne praktikovať.⁷⁴

⁷³ SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. *Migration Review*, 1/1996., s.43

⁷⁴ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. *Islamic Law and Society*, 2/1994, s.146/147

Ďalej zašiel ďalší šáfijovský právnik pôsobiaci v 11.storočí al-Máwardí, ktorý okrem toho, že súhlasil s aš-Šáfí'ím, vyjadril názor, že pokiaľ môže muslim v krajine neveriacich slobodne praktikovať islam, stáva sa táto súčasťou *dár al-Islám*. Navyiac, pokiaľ existuje možnosť, že praktikovaním a manifestáciou islamu k nemu privedie i neveriacich v tejto krajine, mal by si vybrať v tejto krajine zostať, pokiaľ má na výber.⁷⁵ Stále však zostáva v platnosti povinnosť vykonať hidžru z územia, kde túto slobodu mať nebude.⁷⁶ Vo všeobecnosti možno Šáfí'iovskú pozíciu charakterizovať tým, čo bolo napísané. Muslim môže zotrvať v krajine neveriacich za podmienky, že môže islam praktikovať a manifestovať slobodne. Táto podmienka je čiastočne objektívna a daná situáciou na území. Možnosť šírenia islamu medzi neveriacimi v ich krajine je faktor, ktorý môže zotrvanie na takomto území urobiť dokonca žiadúcim. Podmienka slobodného praktikovania však nie je absolútnou pokiaľ muslim z ekonomických, zdravotných či bezpečnostných dôvodov nemôže opustiť krajinu, kde možnosť islam slobodne praktikovať a manifestovať nemá.⁷⁷

2.4.2 Hanafijjsky madhab

Hanafijjský madhab pri formulácii postoja k nutnosti emigrácie z ne-muslimských území vychádza z odlišných východísk. Abú Hanífa ako i Abú Júsuf (8.storočie) výslovne zakazovali prebývanie muslimov v ne-muslimských teritóriách. Okrem toho aš-Šajbání, hanafijjsky právnik 8. storočia sa síce taktiež, ako aš-Šáfí, obracia na časy proroka a obdobie hidžry do Mediny a na Mekkánskych muslimov, ktorí sa jej nezúčastnili, ako i na nomádske kmene, ktorým Prorok povolil zotrvanie na ne-islámskych teritóriách. Potvrďuje ich status muslimov, ale dodáva, že týmto skupinám bol odopretý nárok na časť vojnovnej koristi.⁷⁸ Týmto sa vytvára špecifická skupina, ktorá nepožíva rovnaké práva ako všetci členovia ummy. 11. storočia však prináša do Hanífovského postoja zmeny. As-Sarachsí tvrdí, že

⁷⁵ Ibid, s.150

⁷⁶ Ibid, s.152

⁷⁷ Ibid, s.163

⁷⁸ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.146

povinnosť hidžry v jeho období už nie je aktuálnou a padla. Tento názor zasadzuje do širšieho rámca, ktorý je charakterizovaný nutnosťou kontaktov s nemuslimmi a rovnako i cestovanie za hranice muslimských zemí. Jedným aspektom tohoto tvrdenia je napríklad nutnosť obchodovania, ktoré je nevyhnutné pre blahobyť muslimov. Prikazuje teda obmedzenia v obchodovaní akým je napríklad zákaz predávať neveriacim zbrane.⁷⁹ Tento ohľad na ekonomické faktory a taktiež reálny pohľad na politickú situáciu s nevyhnutnosťou vzájomných mierových kontaktov muslimov a neveriacich charakterizuje praktickú interpretáciu práva hanáfijiským madhabom v neskoršom období, ako bolo naznačené v častiach textu venujúcim sa geopolitickým právnym interpretáciám.

2.4.3 Málikovský madhab

S takýmto postojom je v ostrom konflikte právny výklad zakladateľa ďalšieho z madhabov Málíka. Ten zakazoval vyslovene vstup do nkrajín neveriacich i obchodníkom. dôvodom bolo, že by sa tam museli podriaďovať ne-islámskym právnym normám. Rovnako tomu bolo i v prípade krajín, ktorých obyvatelia by hanobili Proroka alebo jeho spoločníkov i v prípade, že by tam požívali akejsi právnej suverenity.⁸⁰ Výnimkou v tomto prípade môže byť cesta na územie neveriacich za účelom oslobodenia muslimských zajatcov.

Málikovský právnik 11.storočia Ibn Qurtubí pôsobiaci v Cordóbe však už pripúšťa možnosť zotrvania muslima na území neveriacich pokiaľ muslim nemá možnosť z takéhoto územia emigrovať. Zotrvať podľa neho môže i v prípade, že existuje možnosť muslimskej prevalencie nad neveriacimi na tomto území. Jasne sa však stavia proti životu muslima pod ne-islámskym právom a ku príkladu, zakazuje sňatok muslimského muža so ženou pochádzajúcou z krajín neveriacich.⁸¹ ⁸² Vyjadril sa takto ešte pred pohltením Toleda kresťanskou reconquistou v roku 1085. toto obdobie bolo charakterizované bohatým

⁷⁹ Ibid., s.149

⁸⁰ Ibid., s.149

⁸¹ SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. Migration Review, 1/1996,s.44

⁸² FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.149

obchodom a medzikultúrnymi kontaktmi a mimo iného i politickou fragmentáciou Andalúzie.⁸³ Dôležité je však povedať, že prevalencia islamu na polostrove bola ešte v tomto období jednoznačná aj napriek tomu, že kresťanská hrozba prichodzia zo severu bola známa.

Ďalší málikovský právnik al-Mazzáří pôsobiaci v Maghrebe vydal fatwu na žiadosť sicílskych muslimov po páde ostrova do rúk neveriacich. Vo svojej odpovedi pripúšťa prebývanie na území neveriacich pokiaľ existuje nádej, že sa toto územie vráti do muslimských rúk, alebo pokiaľ zotrúvajúcimi muslimovia privedú neveriacich k islamu. Tieto podmienky odvodzuje zo spomínanej výnimky, ktorú predstavil Málík a jeho žiaci, ktorá povoľuje vstup do dár al-Harb za účelom oslobodenia muslimských zajatcov.⁸⁴ 11. storočie bolo poznamenané v kontexte tejto debaty normanským záborom Messiny(1061) a Sicílie(1091) Rogerom I, neskôr zvaným Sicílskym. Toto spôsobilo veľkú vlnu migrácie muslimov z ostrova do Severnej Afriky, avšak nástupca Rogera, Roger II nebol radikálnym odporcom muslimov. Najímal ich napríklad ako vojakov do svojej armády pri svojich kampaniach na juhu Apeninského polostrova. Na jeho dvore pôsobil aj známy geograf al-Idrisí. Roger druhý možno i kvôli tomu získal v kresťanských európskych kruhoch prezývku Pohan. Okrem iného sa tiež počas tohoto obdobia sa dokonca stala jedným z oficiálnych jazykov arabčina, a na oficiálne dokumenty či inškripcie sa pridávali i dáta hidžry a basmala. Z poézie tej doby sa zachovali pozostatky skladieb, ktoré sa ohradzovali voči označovaniu miestnych muslimov za neveriacich preto, lebo slúžili nemuslimskému kráľovi.⁸⁵ Vo všeobecnosti možno povedať, že muslimovia požívali na Sicílii slobody vierovyznania i manifestácie svojho náboženstva. Otázka, či existovala možnosť „priviesť“ normanov a ďalšie vládnuce dynastie na „správnu cestu“ alebo dokonca na cestu islamu je sporná, avšak muslimský kultúrny vplyv muslimov na organizáciu moci a kultúru bol značný.

⁸³ LEWIS, Bernard (2002), s.137/138

⁸⁴ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.144

⁸⁵ LEWIS, Bernard (2002), s.128/130

V 12.storočí sa k tejto problematike vyjadruje známy málikovský imám Ibn Rušd, ktorý pôsobil rovnako ako Ibn Qurtubí v Cordóbe. Ten považuje hidžru z ne-muslimských území za povinnosť muslimov od zjavenia až do dňa posledného súdu. Využíva pritom pre podporenie typicky málikovského postoja *súry* Ženy, ktorá legitimizuje zotrvanie v prípade, že existujú vážne dôvody znemožňujúce emigráciu a Korisť, ktorá taktiež vysvetľuje i postoj zmieňovaného hanífovského právnika aš-Šajbáního:

„Těch, kdož sami sobě ukřivdili a kteří povoláni budou anděly, se zeptají: „V jakém stavu jste byli?“ I odvěti: „Byli jsme poníženy na zemi.“ I řeknou jim andělé: „Což nebyla země Boží dosti rozlehlá, že jste se nemohli vystěhovat?“ A obydlím těchto bude peklo, a jak hnusný je to cíl konečný! Jen utištěným mužům, ženám a dětem, kteří nemohli použít žádné lsti k vystěhování a nemohli nalézt správnou cestu, Bůh možná vymaže viny jejich, neboť Bůh je odpouštějící, milostivý.“ Korán 4:97, 98, 99

„Vskutku ti, kdož uvěřili, přesídlili a vedli boj majetky i osobami svými na stezce Boží, a ti, kdož jim útulek poskytli a pomohli jim - ti všichni jsou si navzájem přáteli. Avšak s těmi, kdož uvěřili, a přesto nepřesídlili, nepřestujte přátelství v ničem, dokud nepřesídlí. Jestliže vás požádají o pomoc ve věci náboženství, jste povinni jim pomoci proti všem kromě těch lidí, s nimiž máte smlouvu. A Bůh jasně vidí vše, co děláte.“ Korán 8:72

Taktiež sa odvoláva na údajný výrok Proroka: *„Považujem sa za čistého/zbaveného od každého muslima, ktorý sa zdržuje medzi neveriacimi.“*⁸⁶

V rovnakom období Sevilský málikovský sudca Ibn al-Arabí doplnil odporúčenie pre muslimov emigrovať okrem dár al harb i z dár al-Bid'a, príbytku schizmy, či príbytku nepravoverných a podkladá to veršom zo *súry* Dobytok:

„A jestliže uvidíš ty, kteří tlachají o znameních Našich, tak se od nich vzdal, dokud nebudou hovořit o něčem jiném. A dá-li ti satan na to zapomenout, nezdržuj se poté, když sis to znovu připomněl, mezi lidmi nespravedlivými!“

Korán 6:68

Ibn al-Arabí taktiež odsudzuje prebývanie na území, ktoré je riadené zákonmi povoľujúcimi to, čo označuje za *harám*.⁸⁷

V 15.storočí sa v málikovskej právnej škole objavili dve, svojimi názormi na nutnosť emigrácie z nemuslimských krajín, proti sebe stojace významné postavy. Prvou je právnik al-Wanšarí, ktorý vydal niekoľko tvrdých fatiew proti Mudejárom v Andalúzii, v ktorých dokonca spochybňoval ich vieru a povinnosť ostatných muslimov pomôcť im v núdzi. Okrem toho zastával klasický malikovský postoj o nutnosti emigrácie, pokiaľ tejto nebránia závažné dôvody.⁸⁸ Mudejárovia boli muslimovia v Andalúzii, ktorí na rozdiel od takzvaných Moriscov nekonvertovali ku kresťanstvu. Napriek tomu, že čelili perzekúcii a ich sloboda vyznávania islamu je nanajvyšš sporná, mnoho z nich zotrvalo v Španielsku i po reconquiste, a to mnohokrát i preto, pretože hidžra do muslimskej severnej Afriky by im ekonomicky pohoršila a teda, znížila by sa ich životná úroveň. Na tento fakt Wanšarí narážal vo svojich fatwách taktiež.⁸⁹ To vysvetľuje jeho tvrdé odmietnutie ich zotrvania, pretože materiálne dôvody, ktoré však nie sú existenčné v konflikte s vyznávaním islamu je pochopiteľne ťažko v zo strany Wanšarího vysvetľovať inak ako niečo, čo sa približuje pokrytectvu. Druhou zaujímavou postavou málikovskej školy v tomto konflikte je al-Wahrání, ktorý naopak vydal fatwu, v ktorej radí Grenadským muslimom, praktizovať islam tak, aby neboli zo strany vládnucej nemuslimskej autority perzekuovaný, a teda v tajnosti a skryte. V tejto fatwe sa vyhýba prikazovaniu, či odporúčaniam emigrácie.⁹⁰ Grenada bola dobytá sastiľsko-aragonskými vojskami v roku 1492.

⁸⁷SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. Migration Review, 1/1996, s.44

⁸⁸ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.153/154

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Ibid., s.156/157

Na jej území začala kristianizačná kampaň. Židia boli vypudený hneď v nasledujúcich rokoch a muslimovia boli nútení ku konverzii. Status mudejárov, ako muslimov pod ochranou, bol zachovaný po niekoľko rokov podľa kapituláčnej dohody avšak i ten bol čoskoro zrušený. Muslimovia sa stali Moriscami, konvertitmi, alebo museli emigrovať. Dokonca i títo boli ešte do 17. storočia považovaní za potenciálnych zradcov, pristupovalo sa k nim s podozrievavosťou, hovorilo sa o ich tajnom praktikovaní islamu.⁹¹ Wahráního fatwa ukazuje, že táto presumpcia pravdepodobne nebola v granadskom prípade mylná. V tomto prípade sa však jedná o značné odchylenie sa od málikovskej tradície. Ukazuje to však možnosť odchylenia sa a taktiež možnosť inšpirácie inými tradíciami. Veľmi podobnou praktikou je v tomto prípade koncept taqíje, hojne využívaný najmä v Ší'i.

Málikovská tvrdosť a neústupnosť v tomto prípade nebola značne narušená. Príkladom pretrvania pozície zrejmej už od dôb Málíka boli napríklad udalosti spojené so vznikom a následnou okupáciou chalifátu Sokoto v západnej Afrike Britskými kolonizátormi v 19. storočí, a emigrácia časti muslimského obyvateľstva z neho. Náboženský vodca, málikovec Dan Fúdio inicioval hidžru muslimskej komunity z kráľovstva v severnej Nigérii. Gobir, ktorého vládca sa podľa Fúdia snažil túto komunitu zničiť. V tomto prípade sa jednalo o politické napätie medzi samotným vládcom a Fúdiom spolu s jeho prívržencami. Komunita imigrovala v roku 1806 do regiónu Gudu, ktorý sa stal základňou, z ktorej viedli Fúdiovcí džihád proti Gobiru, ktorý bol vyhlásený za *dár al-Harb*. Tieto udalosti dali za vznik chalifátu Sokoto. Takmer o storočie neskôr chalifát obsadili britské jednotky. Napriek tomu, že prílišne nezasahovali do právneho systému, nasledovníci Fúdia opäť iniciovali hidžru, ktorá zaviedla veľkú časť sokotských muslimov až na územie dnešného Sudánu.⁹²

2.4.4 Hanbalovský madhab a ostatné právne školy

⁹¹LEWIS, Bernard (2002), s.137/138

⁹²NAFI, Basheer M. (2004): Fatwa and War. Islamic Law and Society, 1/2004, s.86/87

Pre predstaviteľa Hanbalovského madhabu Ibn Qudama, ktorý pôsobil storočie pred Ibn Tajimíjou, je emigrácia z územia pod neislamskou vládou nutná, pokiaľ v tam muslim, podobne ako u Šáfijovcov, nemôže slobodne praktikovať islam. Odchod do *dár al-Islám* je pre neho dôležitý preto, lebo v ňom môže muslim participovať na *džiháde* proti nepriateľom, a na blahobyte muslimskej ummy.⁹³ Imigráciu do *dár al-Islám* odporúča i napriek tomu, že na nemuslimskom území môžu muslimovia praktikovať slobodne.⁹⁴ To je hlavný rozdiel hanbalovského postoja od postoja Šáfijovcov.

Pre úplnosť poskytnutého prehľadu je dôležité dodať ešte právny názor predstaviteľa zaniknutého záhirského madhabu Ibn Hazma (11. storočie), ktorý môže byť inšpiratívny pre jeho zasadenie taktiež do andalúzskeho priestoru charakterizovaného, okrem iného, i bohatšími medzikultúrnymi kontaktmi a širokým obchodom. Ibn Hazm nesúhlasil so vstupovaním muslimov na nemuslimské teritória a prekvapivo ani v rámci obchodu pokiaľ by sa muslim mal na danom území podriaďovať ne-islamskému právu.⁹⁵ V prípadoch, keď už obchodník vstupuje na takéto územie, nesmie so sebou brať *mashafy*, pravdepodobne preto aby sa predišlo hanobeniu a znesväcovaniu výtlačku Koránu. Taktiež zakazuje brať so sebou zbrane, alebo kone. To spolu so zákazom iných predmetov má funkciu zaistenia, že muslim nijakým spôsobom ani potenciálne neposilní neveriacich vojensky, či inak. Odvoláva sa na Proroka, keď tvrdí, že do *dár al-harb* môže vstúpiť iba muslim za účelom *džihádu*, alebo ako posol muslimského vládcu.⁹⁶ Tento výklad je poplatný charakteristike *záhirije*, ktorá, ako napovedá názov, kladie dôraz na to, čo je vo fundamentálnych textoch zjavné, a teda zmysel, ktorý je explicitný.⁹⁷

⁹³ SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. *Migration Review*, 1/1996, s.43/44

⁹⁴ MARCH, Andrew F. (2007), Islamic Foundations in Non Muslim Liberal Democracies. *The American Political Science Review*, 2/2007,, s.245

⁹⁵ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. *Islamic Law and Society*, 2/1994, s.149

⁹⁶SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. *Migration Review*, 1/1996, s.44

⁹⁷ kropáček, s.121

V prípade at-Tabarího, zakladateľa taktiež zaniknutej právnej školy džarírí je prebývanie na území nepriateľov nevhodné. Veľmi špecificky a disciplinovane sa pri svojich vyjadreniach odvoláva sa na časy Proroka a už zmienené verše z Koránu, keď tvrdí, že na nepriateľskom území nemožno slobodne praktikovať islam, a ak áno, tak je veľmi ťažké nepomáhať nejakým spôsobom týmto nepriateľom.⁹⁸

Zaujímavý bol postoj Osmanských ėulamá v prípade Ruského záboru Krymu v 18.storočí. Títo nepožadovali emigráciu muslimského obyvateľstva, avšak zvolili inú stratégiu. Požadovali jasné oddelenie geografickej a náboženskej príslušnosti v zmluvách s cárskym Ruskom týkajúcich sa Krymu, a tým zabezpečili pre krymských muslimov ochranu pred dilemmou, či pomáhať Rusku v ďalších vojenských akciách proti iným muslimom, alebo nie, pretože napriek tomu, že sa títo muslimovia stali subjektmi cárskeho Ruska, mali k dispozícii v tomto prípade niečo, čo moderne nazývame výhradou svedomia.⁹⁹ V tomto prípade sa jedná o príklad politického a praktického výkladu, ktorý je vlastný Šáfí'iovcom a Hanafíjovcom.

Ší'itskí právnici vo svojich verdiktoch akoby reflektovali všetky debaty, ktoré je z tohoto prehľadu možno abstrahovať, a ich názor je nasledovný. Pripúšťajú, že i cnostný muslim môže žiť na nemuslimskom území, pokiaľ môže slobodne praktikovať a manifestovať náboženstvo a pokiaľ tým svojou osobou ani materiálne nepomáha nepriateľovi muslimov, a že tým neriskuje stratu svojho vyznania. Argumentom pre to je, že vlastne ani život medzi muslimmi na muslimskom území nedeterminuje cnosť a pravovernosť muslima, avšak je dôležité zachovať všetko, čo islam prikazuje, a teda bezpečie pre rodinu, islamskú prax. Strach zo straty vyznania a riskovanie vydania sa zlou cestou je moment, ktorý určuje obligáciu emigrovať.¹⁰⁰

⁹⁸ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.147

⁹⁹ NAFI, Basheer M. (2004): Fatwa and War. Islamic Law and Society, 1/2004, s.90

¹⁰⁰ FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. Islamic Law and Society, 2/1994, s.148-164

Vyššie uvedený prehľad v konfrontácii s Mardínskou fatwou Ibn Tajmíju naznačuje, že podobne ako v prípade konceptu dijár, sa táto môže dostať do priameho rozporu s málikovskými interpretáciami. V prípade ostatných majoritných právnych škôľ však k výraznému konfliktu nedochádza. Možno iba zopakovať to, čo bolo povedané v zhodnotení predchádzajúcej kapitoly: Aplikácia jednoduchých právnych konceptov a dôraz na špecifické historicko-politické okolnosti spája prístup Ibn Tajmíju v jeho fatwe so šáfijovským madhabom. Ibn Tajmíja muslimskú komunitu nepovažuje za právne závislú na vládnucej triede, a to isté platí i o náboženskej praxi. Jeho prístup je veľmi praktický a legalistický prístup málikovcov a v tomto prípade i hanafijovcov je mu v prípade Mardínu vzdialený.

2.5 Pokrytectvo (Nifáq)

„A pokrytci budú vskutku v najnižšom stupni ohně pekelného a nenajdeš pro ně pomocníka s výjimkou těch, kdož pokání činili a napravili se, na Boha se pevně spoléhali a upřímně mu zasvětili svou víru. Tito budou patřit mezi věřící a Bůh zajisté dá věřícím odměnu nesmírnou.“ Korán 4:145-146

Pokrytectvo, alebo nifáq, je v islame fenomén, ktorý sa v žiadnom prípade neberie na ľahkú váhu. Pokrytectvo a pokrytci, *munáfiqún*, sú v Koráne zmienení 41 krát v 16 súrach. Ako predchádzajúce verše zo súry Ženy ukazujú, pokrytci sú podľa tradície Bohom i Prorokom nenávidení do tej miery, že je pre nich určené to najhoršie miesto v pekle. Podľa Koránu a sunny boli v islamskom práve vyvinuté kategórie pokrytectva a vypracované i dlhé spisy, ktoré popisujú jednotlivé príznaky pokrytectva. Vo všeobecnosti je v islame pokrytectvo možné chápať ako súčasť bezverectva, kufr, avšak s tým rozdielom, že pokrytectvo je obávanejšie, nenávidenejšie a vskutku pre muslimskú komunitu subjektívne nebezpečnejšie. Toto vyjadrenie možno demonštrovať už na samotnej definícii pokrytectva. V *Popise pokrytectva* sa píše vychádzajúc zo zbierky hadíthov Hasan, že pokrytec hovorí jazykom dobrým, ale koná činmi hanebnými. Inde,

obracajúc sa na zbierku Šáhíd, sa hovorí, že pokrytectvo je rozdielnosť medzi tým, čo sa demonštruje verejne a súkromne, medzi vyjadreniami a činmi, v chovaní v niekoho spoločnosti a mimo nej a je postavené na klamstve. V inej verzii prekladu toho istého hadíthu v *Príznakoch pokrytectva* sa píše, že sa vraví, že pokrytectvo je rozdiel medzi skrytým a viditeľným, medzi slovom a skutkom, a medzi vstupom a výstupom, a že pokrytectvo je postavené na falošnosti.¹⁰¹

„A přísahají při Bohu, že vskutku patří mezi vás, zatímco mezi vás nepatří, nýbrž jsou to lidé, kteří stojí stranou.

Kdyby našli nějaké útočiště či jeskyni nebo úkryt, prchli by tam s největší rychlostí.“

Korán 9:56-57

„Když k tobě přicházejí pokrytci, říkají: „Dovšedčujeme, že jsi vskutku posel Boží!“ A Bůh dobře ví, že vskutku Jeho posel, a Bůh dovšedčuje, že pokrytci jsou vskutku lháři.

A zaštitují se přísahami svými a přitom svádějí jiné od cesty Boží. Jak hnusné je to, co dělají!“

Korán 63:1-2

Predchádzajúce definície a verše zo súr Pokánie a Pokrytci ilustrujú nebezpečie, ktoré pokrytci znamenajú. Neveriaci o sebe povedia, že sú neveriaci, a muslim môže vedieť, čo od neho čakať. Naopak, *munáfiq* o sebe povie, že je muslim, ale v konečnom dôsledku je to potenciálny zradca, dezertér, klamár alebo podvodník. Prorok podľa tradície povedal, že pravým pokrytcom je ten, kto keď niečo hovorí, tak klame, keď niečo sľúbi, tak to nesplní, a keď sa do jeho rúk vloží dôvera, tak ju sklame. Na tomto sa zhodujú zbierky Bucharí i Muslim. Pokiaľ niekto splňuje iba jedno z menovaného, nie je úplným pokrytcom a keď s tým prestane a svoje konanie napraví, bude mu odpustené. Ibn Tajmíja k tomuto pridáva ešte jednu

---

¹⁰¹ QURANI, Aid (2005), s.13

podmienku, ktorá tvrdí, že okrem menovaného je pokrytcom i ten, kto uráža človeka, s ktorým sa háda.¹⁰² Podkladá to Musnadom Ahmada Ibn Hanbala. Medzi učencami islamského práva existuje konsenzus na tom, že pokrytectvo je rozdeliteľné do dvoch kategórií. Prvou je väčšie pokrytectvo, pokrytectvo vo viere. Táto kategória determinuje bezverectvo. Jedná sa napríklad o prípady odmietnutia častí učenia Proroka, nenávisť voči nemu, či posmievanie sa mu, odmietnutie jeho nasledovania, prezliekanie kabátov vo veciach náboženstva a podobne. Druhou kategóriou je menšie pokrytectvo alebo pokrytectvo činom. Jedná sa o činy akými sú klamstvá, falošné sľuby a podobne.^{103 104} V zbierkach venujúcich sa znakom a príznakom pokrytectva¹⁰⁵ sú vymenované rôzne možnosti pokryteckých skutkov derivované z hadíthov, koránskych veršov a ich analógií. Možno teda dohľadať príznaky pokrytectva, ako je neskorý príchod k modlitbe alebo jej príliš rýchle a nepokojné absolvovanie¹⁰⁶, alebo naopak, ostentatívne konanie pobožnosti.¹⁰⁷ Je však dôležité nezamieňať to s demonštrativnosťou, alebo manifestáciou.

V prípade Mardínskej fatwy sú však niektoré z príznakov relevantnejšie než iné vzhľadom na historické okolnosti, či spôsob otázky, ktorú obyvatelia Mardínu vzniesli v spojení s pokrytectvom a taktiež vzhľadom na spôsob Ibn Tajmíjovej odpovede.

Islam a šariju je treba vnímať v týchto konotáciách podľa súry Spojenci ako úschovu, a zodpovednosť, ktorú Boh zveril ľudstvu prostredníctvom Proroka.

„Nabídlí jsme břemeno víry nebesům, zemi i horám, ale ony odmítly je nésti a zalekly se ho; a vzal je na sebe člověk, ačkoli je nespravedlivý a nevědomý.“

¹⁰² TAYMIYYAH, Ibn (2000), s.327

¹⁰³ TAYMIYYAH, Ibn (2000), s.325

¹⁰⁴ QURANI, Aid (2005), s.15

¹⁰⁵ Pokrytectvo sa niekedy považuje za mentálnu poruchu

¹⁰⁶ QURANI, Aid (2005), s.36/37

¹⁰⁷ Ibid, s.45/46

Bůh potrestá pokrytce, muže i ženy, a modloslužebníky a modloslužebnice, ale přijme pokání věřících mužů a věřících žen, vždyť Bůh je odpouštějící, slitovný.“
Korán 33:72-73

Zprenevera tejto úschovy, alebo sklamanie tejto dôvery je nie len hriechom, ale rovnako tak znakom pokrytectva.¹⁰⁸ Tento princíp však ošetil Ibn Tajmíja priamo v Mardínskej fatwe tým, že ako podmienku zotrvania v Mardíne muslimom pripomenul nutnosť slobody a možnosti vyznania a vernosť šariji, ktorej exkluzívna záväznosť je predmetom ďalšieho znaku pokrytectva. Ten má oporu vo veršoch súry Svetlo¹⁰⁹:

„Vždyť řečí věřících, když zavoláni jsou před Boha a posla Jeho, aby mezi nimi rozsoudil, budiž: „Slyšeli jsme a uposlechli jsme.“ Takoví budou pak blaženi. A ti, kdož poslouchají Boha a posla Jeho a obávají se Boha a jsou bohabojní, ti zajisté budou úspěšní.“ Korán 24:51-52

Počas prebývania muslimov v Mardíne sa naskýta otázka kontaktu s neveriacou vládnuou triedou, alebo s inými náboženskými skupinami. Ničmenej ďalším znakom pokrytectva eventuálne súvisiacim s Mardínom by mohlo byť *bratříčkovanie sa s neveriacimi*, čo podkladá niekoľko koránskych veršov. Z nich napríklad i verše zo súry Ženy¹¹⁰:

„Oznam pokrytcům zvěst radostnou o tom, že pro ně je připraven trest bolestný. Ti, kdož si berou nevěřící za přátele místo věřících, hledají snad u nich moc? Vždyť moc veškerá patří Bohu.“ Korán 4:138-139

Ibn Tajmíja túto záležitosť fatwou samou čiastočne rieši tým, že odporúča emigráciu z Mardínu, pokiaľ nebude pre muslimov možné vyhnúť sa pomoci nepriateľom muslimov, či už osobne, alebo svojim majetkom. Tým pádom

¹⁰⁸ QURANI, Aid (2005), s.30

¹⁰⁹ Ibid., s.103

¹¹⁰ Ibid., s.77

nepriamo ošetruje štrukturálny problém možnosti obvinenia mardínskych muslimov z pokrytectva. To, či budú pomáhať iným náboženským skupinám, ktoré nie sú s muslimmi vo vojne, a teda nemusia byť nutne považované za nepriateľov muslimov, alebo či sa s nimi budú priateliť je však záležitosť iná. Odhliadnut od toho však možno povedať, že nutnosť bratrickovania a priateľenia sa s neveriacimi Ibn Tajmíja svojim odporúčaním vylúčil. Rovnako možno skratkovite poznamenať, že tým takúto nutnosť vylúčil i v prípade príznakov pokrytectva, ako sú pomoc ďalšiemu šíreniu bezverectva¹¹¹ alebo poškodzovania náboženstva.¹¹²

Podľa stanoviska Ibn Tajmíju vyjadrenom v Mardínskej fatwe, je teda zakázané muslimov v Mardíne označovať za munáfiqov v prípade, že sa riadia jeho právnymi odporúčaniami, ktoré obsahuje. Naopak sám vyčítajúci sa vystavuje riziku, že preukáže znak pokrytectva tým, že urazí česť muslima, pretože urážanie cti muslima a je jedným zo znakov pokrytectva, ktorý je podporený zbierkou *Džami' as-Saghír* Muhammada Šajbáního.¹¹³ Vo všeobecnosti je však označenie muslima za munáfiqa problematické, pretože munáfiq sa z podstaty tohoto konceptu navonok prejavuje ako muslim. Pokiaľ je možné ho z niečoho takéhto obviňovať, je oveľa pravdepodobnejšie, že sa dopustil otvoreného bezverectva, a tým sa skôr vystavuje tomu, že bude označený za káfira. Nifáq, a hlavne väčšie pokrytectvo, je podľa vyššie rozpracovaného skrytá forma bezverectva a preto je j posúdenie, podľa často zmieňovanej koránskej formulky o vševedúcnosti Boha, patrí majoritne práve jemu.

Poukázaním na teóriu týkajúcu sa *nifáqu* a jeho znakov v konfrontácii s Mardínskou fatwou je možné demonštrovať komplexnosť islamu ako vieroučného a eticko-morálneho systému a jeho excelentné znalosti v podaní Ibn Tajmíju. V právnej interpretácii geopolitických úvah týkajúcich sa Mardínu Ibn Tajmíja pomerne jasne určil etické a morálne zásady, ktorých muslim v Mardíne musí držať, aby nemohol byť za munáfiqa označený. Práve táto vynikajúca

¹¹¹ QURANI, Aid (2005), s.81

¹¹² Ibid., s.103

¹¹³ Ibid., s.51

orientácia v komplexnom náboženskom celku ako je islam a jeho schopnosť jednoducho spájať zdanlivo nesúvisiace koncepty ako je geopolitika a etika, z neho robia intelektuálny vzor a nadčasovú inšpiráciu pre mainstreamových islamských právnikov, revivalistov, reformistov, ale i militantných džihádistov.

3 Signifikantnosť Mardínskej fatwy v novodobých dejinách a súčasnosti

3.1 Mardínska fatwa v argumentácii predstaviteľov islamského radikalizmu

3.1.1 Abdassalám Farag: Zanedbaná povinnosť

Abdassalám Farag bol ideológom egyptskej organizácie al-Džihád. Profesiou bol elektro-inžinier avšak počas štúdií sa združoval v náboženských študijných spolkoch známych ako džamá't islámíja. Revolučná radikálne islamská organizácia al-Džihád pôsobila v Káhire, alexandrii a Hornom Egypte a farag bol leadrom jej civilnej zložky. Spísanie pamfletu Zanedbaná povinnosť a súčasná spoluorganizácia štátneho prevratu, ktorý bol prekazený bezpečnostnými zločkami ho spojila s atentátom na prezidenta anwara Sadáta, ktorý sa uskutočnil v roku 1981. Kvôli tomu bol v nasledujúcom roku popravený.^{114 115}

Jeho pamflet Zanedbaná povinnosť sa stal manifestom džihádistov neuznávajúcich sekulárne vlády po celom muslimskom svete. Vtedajší egyptský režim v ňom Farag vykresľuje ako bezverecký a vyzíva k jeho akčnému zvrhnutiu. Využíva pritom Tajmíjov smybol Tatára ako vládca, ktor sa riadi iným zákonom ako šarijou, a tým sa i napriek tomu, že o sebe vyhlasuje, že je muslim, stáva káfirom.¹¹⁶

V tomto pamflete cituje Mardínsku fatwu ako jeden z podporných argumentov k jeho tézam.¹¹⁷ Spája ju s Abú Hanífovou definíciou dár al-Kufr,

¹¹⁴ OSTROLUCKÝ, Ján (2014), s.66

¹¹⁵ MENDEL, Miloš (1994), s.168 a 172

¹¹⁶ FARAG, Muhammad Abdasallam (2001)., s.23

¹¹⁷ Ibid, s.21

ktorá je založená na troch podmienkach, podľa ktorých ho možno rozlíšiť. Prvou je vláda podľa bezvereckých zákonov, ktoré podľa Faraga reprezentuje sekulárny zákonník. Druhou je absencia bezpečnosti muslimov a treťou je bezverecký susedný štát. V tomto Faragovi pri interpretácii postačil Izrael.^{118 119}

---

¹¹⁸ Ibid, s.20

¹¹⁹ OSTROLUCKÝ, Ján (2014), s.66

3.1.2 Abdulláh Azzám a Usáma bin Ládín

Abdulláh Azzám a Usáma bin Ládín sú mená úzko spojené so súčasným globálnym džihádistickým hnutím. Hlavne úloha druhého menovaného v súčasných dejinách je veľmi výrazná a to spôsobom, ktorý je možno z ľudského hľadiska nazvať strašným.

Abdulláh Azzám, otec globálneho džihádu, bol zakladateľom mudžáhidskej siete s názvom *Maktabat al-Chidáma*. Tá fungovala ako sieť kancelárií, ktoré mali regrutovať mudžáhidov z celého sveta pre obranný džihád v Afganistane počas sovietskej okupácie. Okrem regrutovania mala na starosti ich tréning a fundraising. Po Azzámovej smrti v roku 1989 sa jej štruktúra stala základom toho, čo sa dnes nazýva *al-Qá'ida*. Túto viedol až do svojej smrti Usáma bin Ládín, mediálna ikona džihádistického hnutia súčasnosti. Ten od Ibn Tajmíju prebral symbol Tatára pre označenie predstaviteľov vlád muslimského sveta, ale hlavne USA.^{120 121}

Obidvaja vo svojich fatwách využili Ibn Tajmíjovu Mardínsku fatwu pre podporu svojich argumentov o nutnosti džihádu proti bezvereckým režimom^{122 123} a ako ukáže ďalší text, vnímanie tohoto faktu sa stalo, napriek svojej marginalite, dôvodom k nutnosti revízie Ibn Tajmíjovho postoja k mestu Mardín pod neislámskou vládou.

¹²⁰ OSTROLUCKÝ, Ján (2014), s.69-72

¹²¹ MENDEL, Miloš (2006), s.315

¹²² MICHOT, Yahya (2011): Ibn Taymiyya's „New Mardin Fatwa“. Is genetically modified Islam (GMI) carcinogenic?. *The Muslim World* 2/2011, s.130

¹²³ The Islamic Monthly: Why America Needs To Know This Man, <http://www.theislamicmonthly.com/why-america-needs-to-know-this-man/>

¹²⁴ AlQaeda is based on a Fatwa Misprint, http://www.youtube.com/watch?v=XC_jJqvKuxs

3.2 Mardínska konferencia

Na konci Marca roku 2010 sa v meste Mardín, ktoré je spojené s analyzovanou Mardínskou fatwou konala konferencia s názvom Mardín: Príbytok mieru. Jej deklarovaným cieľom bolo diskutovať dopady ibn Tajmíjovej fatwy na súčasnosť.¹²⁵ Zúčastnili sa jej prominentné osobnosti ako Abdalláh bin Bajja, v tej dobe významný predstaviteľ rôznych medzinárodných organizácií ako sú Medzinárodná únia muslimských učencov, Európska rada pre fatwu a jej výskum alebo Rada islamského fiqhu, Mustafa Cerić, bosnijsky muftí, Šajch Habíb °Alí al-Džifrí, populárny jemenský učenec a podobne.¹²⁶ Výsledkom tejto mediálne ostro sledovanej konferencie bol dokument s názvom Nová Mardínska Deklarácia, ktorý bude popísaný nižšie.¹²⁷ Okrem toho priniesla konferencia veľmi dôležité zistenie o autenticite rozšírenej verzii Mardínskej fatwy.

Na konferencii bola prezentovaná informácia o zámene slov pri prepise Mardínskej fatwy pri jej edícii na počiatku 20. storočia. Sloveso *juqátal*, je s ním bojuvané, sa malo do fatwy dostať výmenou za sloveso *ju'ámal*, je s ním zaobchádzané.¹²⁸ To čiastočne mení jej význam:

„...ale je to oblasť tretia, (kde) je zaobchádzané s muslimom ako si zaslúži, a je zaobchádzané s tým, ktorý opustil správnu cestu islamu, ako si zaslúži.“

Zistenie o tejto zámene je podložené prvým dochovaným prepisom Mardínskej fatwy z pera Ibn Mufliha, jeho žiaka. Tento prepis je dochovaný v spise al-Adab aš-Šarí'a. Tvar je v ňom rozoznateľný napriek nejasnej interpunkcii a dokladá, že originálna Tajmíjova fatwa použila slovo *ju'ámal*. Originál dokumentu sa

¹²⁵ MICHOT, Yahya (2011): Ibn Taymiyya's „New Mardin Fatwa“. Is genetically modified Islam (GMI) carcinogenic?. *The Muslim World* 2/2011, s.132

¹²⁶ MICHOT, Yahya (2011): Ibn Taymiyya's „New Mardin Fatwa“. Is genetically modified Islam (GMI) carcinogenic?. *The Muslim World* 2/2011, s.135

¹²⁷ Príloha NMD

¹²⁸ Ibid.,s.145

nachádza v damašskej *Maktabat al-Asad* pod názvom Záhiríja 2757.¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ Toto zistenie môže byť interpretované ako kritické pre pochopenie Mardínskej fatwy, a čiastočne tomu tak v prípade mediálnej reflexie i bolo. to osvetlí nasledujúca kapitola. Na druhú stranu je však veľmi dôležité fatwu vnímať ako komplexný celok, ktorý nie je definovaný jediným slovom, a nebolo tomu tak ani v prípade mardínskych muslimov, a podľa názoru autora tohoto textu tomu tak nie je ani v prípade súčasného dopadu fatwy.

Dokument, ktorý bol výsledkom konferencie pozostával zo siedmich bodov.

1. Mardínska fatwa nemôže byť ospravedlnením pre zabíjanie muslimov a nemuslimov, a ktokoľvek ju za ospravedlnenie k tomuto využíva, zlyhal v jej interpretácii.
2. Súčasná politická situácia globálneho sveta je definovaná medzinárodnými zmluvami a dohodami, ktoré zaručujú mierovú koexistenciu medzi náboženstvami a národmi. Preto je klasická binárna dištinkcia *dijár* prekonaná a má byť definovaná práve týmito zmluvami.
3. Je povinnosťou všetkých muslimských akademikov a právnikov odmietnuť všetky formy násilnej snahy o politickú zmenu, a taktiež odmietnuť prax takfíru, označovania muslimov muslimmi za neveriacich.
4. Vyhlásenie násilného džihádu a vojny je právom jedine leadrom muslimských komunít, ktorými sa rozumejú hlavy štátov.
5. Takéto vyhlásenie džihádu a vojny môže byť ospravedlnené jedine obranou slobody praktikovať islam a obranou proti agresii, alebo pomocou utlačovaným a slabým. Nemôžu ním byť náboženské rozdiely.
6. Fatwy môže vydávať iba kvalifikovaný muftí a fatwy sú platné pre miesto a čas, ktorých sa týkajú. Ich aplikácia na iné podmienky musí byť vhodná a musí sa prihliadať na jej budúce dopady.
7. Poňatie lojality a nepriateľstva (*al-wara wa al-barra*) nesmie byť aplikované na nikoho, kto nie je muslimom. Pokiaľ sa nemuslim nechová podľa šarí'e, nesmie byť z takéhoto dôvodu nenávidený. Pokiaľ sa jedná o

¹²⁹ Ibid., s.145

¹³⁰ OSTROLUCKÝ, Ján (2014), s.63

¹³¹ Príloha, záhiríja

muslima, vzťahuje sa na neho päť stupňová klasifikácia činov od povinnosti až po nepovolené skutky, a podľa toho ich činy treba klasifikovať.¹³²

3.3 Mediálna reflexia Mardínskej konferencie

Internetové zdroje ukazujú, že konferencia Mardín: Príbytok mieru a jej výstupy boli tesne po svojom prebehnutí reflektované celosvetovo. Z dohľadateľných článkov a komentárov v anglickom jazyku možno vyvodiť, že sa jej venovali najväčšie médiá i platformy pre bloggerov a rovnako tak možno povedať, že sa jednalo o médiá zamerané na muslimského, i nemuslimského čitateľa. Nasledujúce odstavce ponúknu prehľad správ, komentárov a analýz venujúcich sa tejto udalosti, ktoré ponúkli médiá zamerané na informovanie o každodennom dianí, ako i ideologicky a politicky jednostranné platformy. Text sa pokúsi pokryť súhlasné i kritické hlasy v mediálnom priestore, ako i predstaviť zaujímavé myšlienky spájajúce problém Mardínskej fatwy a jej novej interpretácie s ďalšími, v súčasnosti živými témami.

Z celosvetových médií, ktoré sa konferencii venovali je možno menovať CNN, anglické mutácie al-Džazíry a al-Arabíje a tlačová agentúra Reuters. Posledná menovaná sa stala základom väčšiny mediálnych správ, ktoré boli o konferencii podané. Arabská al-Jazeera dokonca naživo vysielala časť konferencie.¹³³ Extenzívnejšie bola pokrytá India a Pakistan (ZEE News, Kashmir Reader, Times of India, The News International) Turecko (Hurriyet Daily News, Today's Zaman) a oblasť Zálivu (al-Arabíja, al-Džazíra, The National).

V článkoch a komentároch mnohých médií bola konferencia a jej záverečná deklarácia zasadená do kontextu viacerých iniciatív muslimského učenia, ktorých cieľom malo byť odmietnutie terroru a násilia páchaného pod

¹³² PrílohaNMD

¹³³ Terrorism Monitor-14-2010, <http://www.jamestown.org/programs/tm/archivesgta/2013>

vľajkou islamu a to z hľadiska autority iniciátorov ako i z hľadiska islamského práva. Médiá zmiňujúce Mardínsku konferenciu ju spájali napríklad s vyhlásením príchodzím z Dár ul-Ulúm Deoband z roku 2008, ktoré bolo to tom, že islam je náboženstvo učiace svojich vyznávačov tolerancii voči celému ľudstvu a odmietajúce všetky formy násilia. Neskôr, v roku 2009, učenci Deobandu prehlásili Indiu za dár al-Amán.¹³⁴ V tomto kontexte v spojitosti s konferenciou bola spomenutá i 600 stránková fatwa doktora Muhammada Táhira al-Qadrího pôsobiaceho v Spojenom Kráľovstve, ktorá označuje terorizmus za neislamský.¹³⁵ Špecificky v nej kategorizuje útoky na nebojujúcich a na civilistov ako islamom zakázané.¹³⁶ Podobne tomu bolo v prípade deklarácie vydananej po konferencii v Dubaji venujúcej sa mieru v Somálsku.¹³⁷ Alebo odmietnutím niektorých praktík, ktoré extrémisti nazývajú džihád, vodcami líbyjského LIFG, ktorí odmietli i praktiky, ktoré sami vykonávali v devädesiatych rokoch proti vláde. Taktiež bolo spomenuté pozvanie afghanských ťulamá do Birminghamu britskými predstaviteľmi, ktorí zorganizovali prehliadku mešít a stretnutia s muslimskou komunitou, aby presvedčili náboženských predstaviteľov, že muslimovia vo Veľkej Británii nečelia žiadnemu útlaku.¹³⁸

Spomínané iniciatívy boli v niektorých médiách reflektované ako „kampaň, či vojna učencov proti extrémistom“, v ktorej sa hrá o ideologický vplyv nad muslimskou mládežou a to hlavne v krajinách Západu, nerozhodnutými muslimmi, ktorý by mohli byť potenciálnymi podporovateľmi extrémistov, konvertitmi, či o verejnú mienku obyvateľov Západu. Na jednej strane teda majú stáť učenci reprezentujúci väčšinu muslimov, ktorí odmietajú spájanie islamu

¹³⁴ The times of India: Muslim scholars tell Osama he's got it all wrong, <http://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/muslim-scholars-tell-osama-hes-got-it-all-wrong/articleshow/5748591.cms>

¹³⁵ Islam daily: Vulnerable Muslim Youth: The Challenge of Counter-Radicalisation, <http://www.islamdaily.org/en/islam/9216.article.htm>

¹³⁶ Two Circles: Ibn Taymiyyah and his fatwa on terrorism, http://twocircles.net/2010apr19/ibn_taymiyyah_and_his_fatwa_terrorism.html

¹³⁷ The times of India: Muslim scholars tell Osama he's got it all wrong, <http://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/muslim-scholars-tell-osama-hes-got-it-all-wrong/articleshow/5748591.cms>

¹³⁸ Al Shorfa: "Mardin, the Abode of Peace" rejects the concept of a divided world, http://al-shorfa.com/en_GB/articles/mei/features/main/2010/04/09/feature-01

a terorizmu^{139 140 141}, odmietajú uznať autoritu predstaviteľov al-Kajdy a ostatných extrémistických skupín k vyhlasovaniu džihádu, či k vydávaniu fatw, poukazujú na ich nedostatočné znalosti tradície¹⁴² a snažia sa o podkopanie historickej a nábožensko-teoretickej bázy, na ktorých tieto skupiny ideologicky stoja.¹⁴³ Na druhej strane by mali stáť predstavitelia extrémistov, ktorí naopak týchto učencov a ich iniciatívy označujú za porazenecké, pracujúce v prospech križiackeho Západu¹⁴⁴, opomínajúce základné princípy viery ako je povinnosť džihádu¹⁴⁵ a ignorujúce politickú a sociálnu realitu súčasnosti, ktorú muslimovia denne zažívajú.¹⁴⁶ Islam Daily v tomto prípade nepriamo naznačuje, že učenci v takomto boji zaostávajú, keď tvrdí, že : *„Napriek ich malému počtu a nedostatku stredoprúdových nasledovníkov, extrémisti ako al-Awlaki disproportčne ovplyvňujú diskurz muslimsk-Západných vzťahov pretože ich násilné činy zaujmú väčšinu titulkov a poskytujú muníciu politickým oportunistom rozhodnutým naďalej komplikovať globálne vzťahy muslimov a Západu.“*¹⁴⁷

Výrazná informácia, ktorú mnohé z pozorovaných správ priniesli, sa týkala geopolitického rozdelenia sveta podľa islámskeho práva a ohlásenia jeho zmeny významnými 'ulamá v Mardínskej deklarácii. Tlačová agentúra Reuters, ktorej správa o udalosti bola široko reprodukováaná, zverejnila v článku túto

¹³⁹ Think Israel: SEPARATING ISLAM FROM TERRORISM, <http://www.think-israel.org/spencer.separatingislamterrorism.html>

¹⁴⁰ Terorism Monitor-14-2010, <http://www.jamestown.org/programs/tm/archivesgta/2013/>

¹⁴¹ Islam daily: Vulnerable Muslim Youth: The Challenge of Counter-Radicalisation, <http://www.islamdaily.org/en/islam/9216.article.htm>

¹⁴² The Islamic Monthly: Why America Needs To Know This Man, <http://www.theislamicmonthly.com/why-america-needs-to-know-this-man/>

¹⁴³ The times of India: Muslim scholars tell Osama he's got it all wrong, <http://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/muslim-scholars-tell-osama-hes-got-it-all-wrong/articleshow/5748591.cms>

¹⁴⁴ The News international: Memories of Mardin, <http://www.thenews.com.pk/TodaysPrintDetail.aspx?ID=38608&Cat=9>

¹⁴⁵ Muslim Matters: The Mardin Conference – Understanding Ibn Taymiyyah's Fatwa, <http://muslimmatters.org/2010/06/29/the-mardin-conference-%E2%80%93-a-detailed-account/>

¹⁴⁶ Kavkaz Centre: The New Mardin Declaration, an attempt at justifying the New World Order, http://kavkazcenter.com/eng/content/2013/04/14/17641_print.html

¹⁴⁷ „Despite their small numbers and lack of mainstream followers, extremists like al-Awlaki disproportionately affect the discourse on Muslim-Western relations because their acts of violence capture the most headlines and provide ammunition to political opportunists determined to further complicate Muslim and Western world relations.“ Islam_Daily

výpoveď: „Konferencia v Mardíne na juhovýchode Turecka deklarovala, že fatwa učenca 14. storočia Ibn Tajmíju vylučuje násilie militantov, a že stredoveké muslimské rozdelenie sveta na „príbytok islamu a príbytok bezverectva“ už ďalej neplatí.“¹⁴⁸ Inde sa tvrdí, že rozdelenie sveta na dár al-Islám a dár al-Harb je podľa Novej Mardínskej Deklarácie zastaralé, a že bolo vo svojej dobe výsledkom idžtihádu a teda poplatné okolnostiam, ktoré sú dnes už historickými, narozdiel od súčasných, ktoré sú charakterizované medzinárodnými dohodami a národnými štátmi.¹⁴⁹ Citovaní bol napríklad účastník konferencie Arif 'Alí Najíd, ktorý tvrdí, že je nutné zbaviť sa výlučného chápania islamu v geografických a politických termínoch, a že vytesané islámske štáty a staré impériá sú produktom samolúbosti. Poukazuje na život v diaspórach, ktorý je podľa neho pre mnohých muslimov zdravší, čo sa týka ich praktizovania islamu a menuje napríklad Spojené Štáty a ich náboženskú slobodu, napriek sekulárnemu charakteru štátu.^{150 151} V podobných konotáciách bol citovaný i Ahmet Özel, ktorý hovoril o tom, že muslimovia napríklad v Európe nie sú len v bezpečí a slobodní, ale môžu sa i podieľať na vláde, a že i z týchto dôvodov stredoveké geopolitické kategórie už nič nevysvetľujú, a že je potrebná nová terminológia. Mustafa Cerić zas vyzdvihol fakt, že muslimskí utečenci z Balkánu, ktorí emigrovali napríklad do Švédska, by rovnaké podmienky nenašli v muslimských krajinách.¹⁵² Objavili sa i hlasy takých, ktorí sa na konferencii neúčastnili ako napríklad doktor 'Adil al-Faqíh, výzkumník z univerzity v Sanna'a, ktorý tvrdí, že s deklaráciou osobne súhlasí. Vyjadril sa, že nič také ako dár al-Kufr v súčasnosti už neexistuje, a že je to dané tým, že muslimovia sú schopní na celom svete slobodne praktizovať islam

¹⁴⁸ „A conference in Mardin in southeastern Turkey declared the fatwa by 14th century scholar Ibn Taymiyya rules out militant violence and the medieval Muslim division of the world into a "house of Islam" and "house of unbelief" no longer applies.“, Reuters: Muslim scholars recast jihadists' favorite fatwa, <http://www.reuters.com/article/2010/03/31/us-islam-fatwa-violence-idUSTRE62U0VU20100331>

Think Israel: SEPARATING ISLAM FROM TERRORISM, <http://www.think-israel.org/spencer.separatingislamterrorism.html>

¹⁴⁹

¹⁵⁰ Pakistan Defence: Muslim scholars recast jihadists' favorite fatwa - Arab News, <http://defence.pk/threads/muslim-scholars-recast-jihadists-favorite-fatwa.52638/>

¹⁵¹ ZEE News: 'Osama bin Laden misinterpreted jihad fatwa', http://zeenews.india.com/news/world/osama-bin-laden-misinterpreted-jihad-fatwa_615700.html

¹⁵² Hurriyet Daily News: Islamic scholars question war in the 'abode of peace', <http://www.hurriyetaidailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=islamic-scholars-question-war-at-the-abode-of-peace-2010-03-28>

pod ochranou medzinárodných dohôd a dohovorou, ktoré zaručujú vzájomné súžitie medzi všetkými náboženstvami.¹⁵³

Zmienka o konferencii a Novej Mardínskej Deklarácii asa taktiež objavila v článku venujúcemu sa Austrálii a jej postoju k šaríji na jej území. Deklarácia v ňom bola zasadená do kontextu súčasného islamsko-právneho diskurzu v spojení s Abdalqádirom Audou, Muhammadom Zahra alebo Júsofom Qaradáwím, ktorí demokratické štáty zaradili do dár al-‘Ahd, alebo s fatwou z roku 2012 vydanou Medzinárodnou Úniou Muslimských Učencov. Tá zasadila Ruskú republiku Dagestán do dár al-‘Ahd na základe náboženskej slobody, a možnosti praktikovať islam, ktoré miestni obyvatelia majú, a teda sa nanich vzťahujú všetky právne predpisy vyplývajúce z klaifikácie do dár al-‘Ahd ako je zákaz zrady, a vôbec porušenia dohody akou je v tomto prípade miestny zákon.¹⁵⁴

Ďalšou výraznou témou rezonujúcou naprieč mediálnym spektrom, ktoré sa konferencii venovalo, bol džihád. Táto mediálne omieľaná téma v danom kontexte nabrala pomrne originálny ráz v porovnaní so sekuritizačnými interpretáciami, ktoré jej boli široko venované napríklad od roku 2001. Najčastejšie citovanou vetou v tejto súvislosti bola časť Novej Mardínskej Deklarácie, ktorá hovorí: *"Každý, kto hľadá podporu pre zabíjanie Muslimov alebo nemuslimov v tejto fatwe pochybil vo svojej interpretácii... Nie je dané muslimskému jedincovi ani skupine vyhlásiť vojnu alebo vstúpiť do bojovného džihádu... samým od seba."*¹⁵⁵ ¹⁵⁶ Times of India dokonca napísali, že učenci v Mardíne zpochybnili poňatie džihádu proti neveriacim. Islam Today citoval Novú Mardínsku Deklaráciu, keď priniesol správu, že Tajmíjova fatwa

¹⁵³ Al Shofra: Islamic studies students in Yemen praise Mardin declaration, http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/features/main/2010/04/20/feature-01

¹⁵⁴ ABC: Islamic Australia? What place is there for sacred law in a secular land?, <http://www.abc.net.au/religion/articles/2013/05/10/3756163.htm>

¹⁵⁵ CNNi: Muslim scholars denounce Osama's Jihad, <http://ireport.cnn.com/docs/DOC-427217>

¹⁵⁶ "Anyone who seeks support from this fatwa for killing Muslims or non-Muslims has erred in his interpretation... It is not for a Muslim individual or group to declare war or engage in combative jihad... on their own." Reuters: Muslim scholars recast jihadists' favorite fatwa, <http://www.reuters.com/article/2010/03/31/us-islam-fatwa-violence-idUSTRE62U0VU20100331>

jednoznačne zakazuje zabíjanie a vraždenie.¹⁵⁷ Hurriyet Daily si zas vybral pasáž, ktorá nehodnotí teroristické akcie ako džihád, ale ako svojvoľné vraždenie.¹⁵⁸ Iné médiá sa zamerali na vyhlásenie konferencie o tom, že právo vyhlásiť džihád má podľa šarije jedine vodca muslimskej komunity, pričom vodcom sa v tomto prípade má chápať hlava štátu.¹⁵⁹ Turecký Zaman kriticky popisuje extenzívne informovanie o konferencii, ktoré vo všeobecnosti malo chybné vyznieť v tom zmysle, že učenci v Marídne efektívne zrušili džihád.¹⁶⁰

Vzhľadom na to, že počas konferencie bolo poukázané na chybný prepis Ibn Tajmíjovej Mardínskej fatwy, niektoré médiá tento fakt zachytili a informovali o ňom vo svojich správach. Nebolo tak tomu v prípade médií, ktoré reprodukovali správu od tlačovej agentúry Reuters. Bolo tomu tak z prostého faktu, že agentúra túto informáciu nepriniesla. Emirátsky The National vo svojej správe informuje, že teroristické skupiny používali pre legitimizáciu svojich násilných aktov verziu, ktorá je kópiou chybnnej verzie, a že tá sa objavila na začiatku 20. storočia v zbierke Tajmíjových fatw, ktorá bola neskôr preložená do Francúzštiny a Angličtiny, a že o tom na konferencii hovoril Abdalwahháb at-Turajrí. Podľa neho mala táto napomôcť hlavne k radikalizácii konvertitov k islamu zo Západu. Text mal byť opravený až na konferencii, ale správa vyjadrila obavu, že táto oprava prišla neskoro, vzhľadom na to, že chybná verzia sa už zakorenila.¹⁶¹ The News International explicitne tvrdil, že chyba v prepise ponúkla extrémistom nástroj na legitimizáciu ich násilných aktov v mene náboženstva a mala vplyv na katastrofické okolnosti súčasnosti, a že pôvodná, autentická Ibn

¹⁵⁷ Islam Today: International Conference on Ibn Taymiyah's

"Mardin Fatwa" held in the Turkish City of Mardin, <http://en.islamtoday.net/artshow-235-3560.htm>

¹⁵⁸ Hurriyet Daily News: Scholars renounce terror in the name of Islam,

[http://web.hurriyetaidailynews.com/scholars-renounce-terror-in-the-name-of-islam.aspx?](http://web.hurriyetaidailynews.com/scholars-renounce-terror-in-the-name-of-islam.aspx?pageID=438&n=scholars-renounce-terror-in-the-name-of-islam-2010-03-29)

[pageID=438&n=scholars-renounce-terror-in-the-name-of-islam-2010-03-29](http://web.hurriyetaidailynews.com/scholars-renounce-terror-in-the-name-of-islam-2010-03-29)

¹⁵⁹ Frontpage Magazine: Separating Islam From Terrorism,

<http://www.frontpagemag.com/2010/robert-spencer/separating-islam-from-terrorism/>

¹⁶⁰ Today's Zaman: Renowned Muslim scholars from around the world participated in the Mardin conference, <http://www.todayszaman.com/tz-web/news-206347-mardin-anti-terror-conference-sparks-debate-over-fatwas.html>

¹⁶¹ The National: A religious basis for violence misreads original principles,

<http://www.thenational.ae/thenationalconversation/comment/a-religious-basis-for-violence-misreads-original-principles>

Tajmíjova verzia bola perfektnou formuláciou, ktorá sa snažila vyhnúť násiliu a mala mierumilovný účel. Taktiež informoval o zbierke, v ktorej sa chyba prvýkrát objavila a o bezmocnosti učencov, ktorí na teroristické akcie obhajované autoritou Ibn Tajmíji v minulosti mohli reagovať iba interpretáciou sunny a Koránu, nemohli však priamo reagovať na fatwu samu.¹⁶² The American Muslim priniesol informáciu o existencii pôvodného prepisu Mardínskej fatwy v Asadovej knižnici v Damašku a o tom, že bola správne citovaná napríklad Rašídom Ridá v časopise al-Manár. Taktiež informuje o predchádzajúcich prípadoch legitimizácie teroristických akcií touto chybnou verziou a poukazuje na Faragov pamflet *Opomenutá povinnosť*, ktorý sa mal stať manifestom militantných skupín. Vyjadruje názor, že chybná verzia fatwy kriticky poškodila reputáciu islamu, a že: „*Ak Mardínska konferencia nedosiahla ničoho iného, iba toho, že vyniesla túto chybu na svetlo sveta a opravila ju, tak už by bol dostatočný úspech.*“¹⁶³ Islamic Monthly vo svojom článku o Šajchovi bin Bajjá s názvom *Prečo Amerika potrebuje poznať tohoto človeka* píše, že sa mu na Mardínskej konferencii podarilo dosiahnuť obrovský úspech tým, že sa vysporiadal s teológiou al-Kajdy tým, že poukázal na typografickú chybu vo fatwe, ktorú táto organizácia používala pre legitimizáciu svojej ideológie a teroristických činov. Spomenul i reakciu al-Awlakího, ktorej sa bude text neskôr venovať. S hrdosťou tento článok informuje o tom, že bin Ládín vo svojich fatwách cituje chybnú verziu, a že táto chyba dokazuje neschopnosť a nedostatok autority militantných skupín, ktoré vydávajú vlastné fatwy.¹⁶⁴ V súvislosti s objavením chyby a jej opravou sa v Kashmir Reader píše o znamenitom úspechu konferencie.¹⁶⁵ Portál Caribbean Muslims združujúci muslimov v karibskej oblasti zas píše o konferencii v spojitosti s informáciou, ktorú na inej konferencii s názvom *Rethinking Islamic*

¹⁶² The News international: Memories of Mardin, <http://www.thenews.com.pk/TodaysPrintDetail.aspx?ID=38608&Cat=9>

¹⁶³ If the Mardin Conference achieved nothing other than to bring this error to light and correct it, then this would have been accomplishment enough., Muslim Matters: The Mardin Conference – Understanding Ibn Taymiyyah’s Fatwa, <http://muslimmatters.org/2010/06/29/the-mardin-conference-%E2%80%93-a-detailed-account/>

¹⁶⁴ The Islamic Monthly: Why America Needs To Know This Man, <http://www.theislamicmonthly.com/why-america-needs-to-know-this-man/>

¹⁶⁵ The Kashmir Reader: Fatwa Forged into Terror Manifesto, <http://kashmirreader.com/fatwa-forged-into-terror-manifesto-6482>

Reform podal známy Šajch Hamza Júsuf, a ktorej záznam je dostupný na webe. V jednom shote Hamza Júsuf hovorí o tom, že filozofia al-Kajdy je postavená na tlačovej chybe s odkazom na Mardínsku konferenciu a Šajcha bin Bajja.^{166 167}

Samozrejme, sledované správy sa neobmedzili iba na reprodukovanie správy tlačovej agentúry Reuters, parafrázovanie Novej Mardínskej Deklarácie alebo na jej spájanie s podobnými iniciatívami. V rôznych médiách sa objavili i kritické postrehy hodné zaradenia do prehľadu mediálnej reflexie. Z týchto budú vyňaté špecifické reakcie Roberta Spencera, al-Awlakího a Ahmada Jahjá Gadahna pre ich ideologicky subjektívny charakter.

Turecký Zaman informoval o tom, že sa konferencie nezúčastnili najprominentnejší tureckí 'ulamá. Prezident Tureckého riaditeľstva náboženských záležitostí Alí Bardakoglu sa mal vyjadriť v tom zmysle, že nevidí dôvod, prečo by mala skupina učencov z celého sveta reinterpretovať fatwu starú niekoľko storočí. Hayrettin Karaman sa vraj mal vyjadriť podobne a dodať, že ak je cieľom konferencie odvolanie Mardínskej fatwy, tak je to podľa neho nemožné, a že štandardnou cestou by bolo vyhlásenie novej fatwy, ktorá by smerovala k danej téme. Zaman taktiež informoval, že neprítomnosť prominentných tureckých učencov môže byť výsledkom obáv, že deklarácia, ktorá z nej vzijde, bude v regióne široko nepopulárna. Tak isto by podľa denníka mohla byť dôvodom presumpcia, že je táto konferencia iniciovaná britskou vládou, ktorá má učencov využiť k tomu, aby deklarovali, že v súčasnej dobe už džihád nie je legitímny napriek tomu, že stále existujú muslimské komunity žijúce v útlaku a menovite bola spomenutá Palestína.¹⁶⁸ Hurriyet Daily doplnil vyjadrenie Barakoglua, ktorý okrem už zmieneného mal poukýzať na to, že je bezpredmetné obviňovať z násilia po 9/11 Ibn Tajmíjovu fatwu starú 700 rokov, ktorú si nikto nepamätá, ak sú poruke relevantné politické, sociálne a ekonomické faktory, ktoré v tomto

¹⁶⁶ Caribbean Muslims: Ibn Taymiyyah's Mardin Fatwa was altered, <http://www.caribbeanmuslims.com/articles/1244/1/Ibn-Taymiyyahs-Mardin-Fatwa-was-altered/Page1.html>

¹⁶⁷ AlQaeda is based on a Fatwa Misprint, http://www.youtube.com/watch?v=XC_jJqvKuxs

¹⁶⁸ Today's Zaman: Renowned Muslim scholars from around the world participated in the Mardin conference, <http://www.todayszaman.com/tz-web/news-206347-mardin-anti-terror-conference-sparks-debate-over-fatwas.html>

násilí hrajú podstatnú rolu.¹⁶⁹ Komentár publikovaný al-Arabíjou v podobnom duchu hovorí o jednoznačnosti toho, že al-Kajda a jej podobní sú zameraní politicky, avšak ich stratégiou je náboženská ideológia, a že muslimská mládež je pohoršená najmä z útokov amerických dronov v Pakistane, ktoré postihujú nevinných, z nekonečného útlaku Palestíncov. Poukazuje aj na fakt, že Afghanistan a Somálsko, ktoré sú liahňami teroristov, sú zlyhalými štátmi po generácie. Týmto artikuluje už povedané, že faktory vzniku a dynamiky extrémizmu sú dané i inak ako nábožensky. Pokračuje tým, že miesto politických argumentov si iniciatívy, ktoré majú neutralizovať extrémizmus vyberajú ekumenické témy a témy mezikultúrneho spolužitia, čo determinuje ich mizivú efektivitu.¹⁷⁰ V príspevku od Islam Daily zas zaznel nasledujúci názor: *„Ak sa od muslimských leadrov očakáva, že budú viesť ich mládež v náboženstve proti násilium a extrémizmu, taktiež by mali byť vyzvaní k tomu, aby hovorili pravdu pre posilnenie stanovísk proti problémom politickej nespravodlivosti, ktoré sú pravými dynamickými faktormi napájajúcimi extrémizmus. Ignorujúc takúto výzvu, nebudú muslimský vodcovia a ich spojenci videný svojím publikom ako nič viac než ako bábky západných vlád, ale zaručia to, že tie neovplyvnené masy budú nútené sa uchýliť do tienistého sveta extrémistického kyberpriestoru a do náručia postáv ako je al-Awlaki... Musia si uvedomiť, že príbehy o water-boardingu a obrázky z Abú Ghrajb budú mať o mnoho viac skutočný vplyv na formovanie politických percepcií muslimskej mládeže, než výrečné slová mieru prezidenta Spojených Štátov Baracka Obamu alebo medzináboženské deklarácie muslimských klerikov.“¹⁷¹* Na portále TwoCircles komentátor vyzýva

¹⁶⁹ Hurriyet Daily News: Islamic scholars question war in the 'abode of peace', <http://www.hurriyetaidailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=islamic-scholars-question-war-at-the-abode-of-peace-2010-03-28>

¹⁷⁰ Alarabia: Truth about injustice will help reduce Muslim radicalization, <http://www.alarabiya.net/views/2010/12/28/131314.html>

¹⁷¹ „If Muslim leaders are expected to guide their youth in a religious cause against violence and extremism they should also be encouraged to speak truth to power against issues of political injustice, which are real driving factors fuelling extremism. By ignoring this call, Muslim leaders and their allies will not only be seen by their target audiences as mere puppets of Western governments, but guarantee that those disaffected masses are forced into the shadowy world of extremist cyber space and the arms of figures like al-Awlaki....They must realise that stories of water-boarding and pictures from Abu Ghraib will have a far more profound influence on shaping the political perceptions of Muslim youth than US President Barack Obama's eloquent words of peace or the interfaith declarations of Muslim clerics.“ Islam daily: Vulnerable Muslim Youth: The

k pochopeniu faktu, že terorizmus nevzniká ex-nihilo, ale že je reakciou na akcie vládnucich tried, a že neskôr napriek svojmu závislému charakteru nadobdúa autonómiu a vlastnú dynamiku. Stále je však závislý na politických a ekonomických faktoroch, akým je napríklad trh so zbraňami a financovanie, a že žiadna takáto skupina bez podpory plynúcej z nich neprežije.¹⁷² IntelWire monitorujúci extrémistické aktivity priniesol v spojitosti s Mardínskou konferenciou názor, že pre boj so súčasnou formou džihádu je miesto zaoberania sa jednotlivosťami, ako je jedna fatwa alebo jeden 'alim, nutné vyvrátiť všetky podobné fatwy a odmietnuť celé historické konsenzusy v tejto veci, čím pravdepodobne bolo myslené reformovať fiqh.¹⁷³

3.4 Anwar al-Awlakí

Anwar al-Awlakí bol americký občan jemenského pôvodu zdržujúci sa od roku 2004 v Jemene, propagátor džihádu spájaný s AQAP a americkou vládou označovaný za leadra jej externých operácií. Jeho aktivity okrem propagácie násilného džihádu proti Západu vo forme videí a nahrávok s kázaniami a komentármi, či v písomnej forme, zahrňovali taktiež privátnu komunikáciu s mnohými aktérmi teroristických aktov na území USA i inde. Konkrétne je možné spomenúť jeho výzvu k pomste za uverejnenie karikatúr Proroka v USA, Švédsku či Holandsku v roku 2010 alebo jeho elektronickú komunikáciu s Nidalom Málikom Hassanom, útočníkom z americkej vojenskej základne Fort Hood z roku 2009, ktorého údajne označil al-Awlakí za svojho študenta. bol vyšetrovaný v spojení s útokmi 9/11. Predpokladá sa, že jeho radikalizácia prebehla v období pred týmito útokmi, alebo tesne po nich ako reakcia na zvýšenú pozornosť úradov USA voči muslimskej komunite na jej území. Al-Awlakí zahynul v Septembri roku 2011 pri útoku amerického bezpilotného lietadla v Jemene.¹⁷⁴

Challenge of Counter-Radicalisation, <http://www.islamdaily.org/en/islam/9216.article.htm>

¹⁷² Two Circles: Ibn Taymiyyah and his fatwa on terrorism, http://twocircles.net/2010apr19/ibn_taymiyyah_and_his_fatwa_terrorism.html

¹⁷³ Intel Wire: AWLAKI, GADAHN, TRUTHINESS AND AL QAEDA'S WAR ON SCHOLARSHIP, <http://news.intelwire.com/2010/11/awlaki-gadahn-nexus-and-al-qaedas-war.html>

¹⁷⁴ New York Times, Imams path from condemning terrorism to preaching jihad, <http://www.nytimes.com/2010/05/09/world/09awlaki.html?pagewanted=2&r=0>

3.4.1 Inspire magazine

Inspire magazine je propagandistický open-source časopis AQAP vydávaný v anglickom jazyku, ktorého témami sú hlavne propagácia džihádu a vyjadrenia prominentných osobností materskej organizácie. Do povedomia širšej verejnosti sa dostal napríklad kvôli útoku na bostonský maratón v roku 2013, keď sa začalo špekulovať o tom, že jeho aktéri sa inšpirovali práve týmto časopisom. Je dôležité poznamenať, že je prekvapivé to, akej je obsah Inspire magazine úrovni. Tá je pomerne vysoká, ako po jazykovej, tak i vizuálnej a argumentačnej s ohľadom na to, že sa jedná o extrémistický plátok. Preto sa dá považovať za propagandistický nástroj par excellence.^{175 176}

Vyjadrenie al-Awlakího k Novej Mardínskej Deklarácii bolo publikované v nechválne známom magazíne Inspire. Nasledujúce riadky sa budú venovať jeho kritike podľa tematickej schémy v akej boli predstavené informácie, ktoré priniesli ostatné médiá. Svoje vyjadrenie začína presvedčením, že pokiaľ sa učení muslimovia odvrátia od správnej cesty, je povinnosťou ostatných, poradiť im a navrátiť ich na cestu správnu. Podporuje to hadíthom, avšak neautentickým, o Umarovi a jeho otázke, čo by jeho druhovia robili, keby zišiel z cesty, na čo mu malo byť odpovedané, že by ho priviedli naspäť svojimi mečmi. Pokračuje základnými informáciami o konferencii, avšak do mien participantov zaradzuje aj Hamzu Júsufova, ktorý sa však osobne nezúčastnil. To však nie je prekvapením, keďže ho pravdepodobne zaradzuje do rovnakej skupiny „porazeneckých“ propagandistov. Al-Awlakí sa vymedzuje voči deklarácii a jej jazyku v tom zmysle, že podľa neho nie je islámsko-právnym textom, ale skôr zmeskou právničiny a jazyka mierových aktivistov. Kritizuje vyjadrenie Mardínskej deklarácie o tom, že muslimovia sú dnes viazaný medzinárodnými dohodami, ktoré dosiahli mier, slobodu a bezpečie pre všetkých i pre muslimov. Tvrdí, že v tomto hovoria konkrétni učenci sami za seba, a sám sa stavia do pozície jej

¹⁷⁵ The Guardian, <http://www.theguardian.com/world/shortcuts/2013/may/24/inspire-magazine-self-help-manual-al-qaida-terrorists>

¹⁷⁶ Huffington Post, http://www.huffingtonpost.com/2014/03/20/al-qaeda-inspire-bomb-new-york_n_5002530.html

hovorcu, keď tvrdí, že to tak nie je. *„Je to nehanebné tvrdenie, ktoré nepreukazuje žiadny rešpekt utrpeniu ummy. Je to facka na líce palestínskej vdovy a afghanskej siroty. Je to neuctivé voči miliónom muslimov po celom svete, ktorí trpia kvôli medzinárodnému spoločenstvu, ktoré títo učitelia odceňujú za prínos „bezpečnosti a mieru“.*“¹⁷⁷ Okrem bezpečia a mieru zpochybňuje i medzinárodné dohody, keď sa obracia na obdobie zrušenia chalifátu a vzniku Spoločnosti Národov, ktorou mal byť zformovaný systém dohôd bez „ich“ účasti. Myslí tým ummu. Kritizuje taktiež neprítomnosť muslimského štátu v RB OSN, pričom sa zároveň ohradzuje voči dojmu, že by mohol schvaľovať prítomnosť muslimov v OSN. Pripomína konflikty v Iraku, Afganistane, okupáciu Palestíny a balkánsku tragédiu. Odmietá tvrdenie, že muslim nemá právo terorizovať američanov, Izraelcov či Britov žijúcich v bezpečí, zatiaľ čo oni sami terorizujú milióny muslimov a opäť pripomína problém Palestínčanov a pridáva Čečensko a Kašmír a s odvolaním na známy verš zo súry Korist' dodáva: *„Hovoríme, že ktokoľvek terorizuje nás, my budeme terorizovať jeho a budeme to robiť kým ich neoberieme o ich istotu a bezpečie dovtedy, dokiaľ bude robiť nám to isté.*“¹⁷⁸

Al-Awlakí stručne reaguje na stanovisko konferencie, že muslim nemôže muslima označiť beztrestne za káfira, bezverca. Píše, že tomu tak v skutočnosti je, ale namietá, že pokiaľ sa muslim dopustí otvoreného činu bezverectva, musí byť za káfira považovaný. Ako ku káfirovi sa teda má muslim chovať ku každému, koho Boh a jeho poslovnia za káfira považovali. Osvetľuje dva názory, ktoré má tradícia na rebéliu voči vládcovi, špecificky vládcovi tyranským. Na jednej strane popisuje názor vychádzajúci z historických udalostí, ktorý potvrdzuje takúto možnosť. Legalistický názor učencov je však opačný, a teda, že proti vládcovi nemožno bojovať, pretože by to priviedlo ummu do chaosu, a mohlo by to rozpútať fitnu, čo je horšie ako tyranský vládca. Al-Awlakí však na problém nazerá cez prizmu bezverectva. Tvrdí, že ak sa vládca dopustí otvoreného činu

¹⁷⁷ It is an insolent statement that shows no respect to the sufferings of our ummah. It is a slap on the face of the Palestinian widow and the Afghan orphan. It is disrespectful towards the millions of Muslims around the globe who are suffering because of the international community which these scholars are crediting for bringing so much "security and peace"., Inspire, s.33

¹⁷⁸ „We say that whoever terrorizes us, we will terrorize them and we will do what we can to strip them of their safety and security as long as they do us the same.“, Inspire, s.35

bezverectva, vtedy je povinnosťou muslima zúčastniť sa revolty voči takémuto vládcovi, a to je podľa neho založené na konsenze sunnitských klasických učencov.

Kritizuje taktiež výzvy konferencie na upustenie od klasického binárneho geopolitického modelu islamského práva, keď tvrdí, že Ibn Tajmíja neklasifikoval Mardín do žiadnej zo známych kategórií, pretože sa jednalo z pohľadu muslimov o úplne novú historickú situáciu, keď sa dostali pod nadvládu nemuslimov, avšak to čo priniesla konferencia nie je žiadna reklasifikácia príbytkov, ale premena islamských noriem k obrazu nového svetového poriadku. Zpochybňuje taktiež hodnotovú kompatibilitu liberálne demokratických národných štátov a islamu, a možnosť koexistencie s náboženstvami, ktoré uctievali idoly alebo kravy.

Odmietla extrémizmus s odkazom na chárídz, avšak tvrdí, že deklarácia reprezentuje druhý, porazenecký extrém, a že v žiadnom prípade nereprezentuje strednú cestu k akej vyzýva Prorok. Obracia sa na opäť notoricky známy verš zo súry Ženy, keď tvrdí, že je nutné proti útlaku neveriacich bojovať a to nie nastavením druhého líca, alebo dá'wou. Tvrdí: *„Amerika zvyšuje svoj vojenský rozpočet nie na boj s mart'anmi, ale na boj s muslimmi. Na druhej strane Irán buduje najsilnejšiu armádu v regióne... Ľudia Sunny sú doteraz najslabšou stranou v tomto konflikte. Monarchovia Západu a vojenské junty nás úplne zapredali... Posledná vec, ktorú potrebujeme sú naši učenci, ktorí budú nasledovať. Ľudia sunny nepotrebujú ďalšiu demoralizáciu. Nepotrebujú učencov, ktorí im budú hovoriť aby si zakryli oči a žili v „civilizovanom“ svete pod ochranou „medzinárodných dohôd“ kým my, ktorí žijeme v muslimskom svete predpovedáme, že stojíme na samých bojiskách prichádzajúcej svetovej vojny.“*¹⁷⁹

¹⁷⁹ „America is increasing its military budget not to fight Martians but to fight Muslims. On the other hand, Iran is building the most powerful military in the region. The foundations of the empire of the Shi'a are being laid in front of our own eyes. With some foresight, one can see where this is heading. The area termed the 'Middle East' is edging towards a war on a colossal scale. The ahl as-Sunnah up until this moment are the weakest of the three conflicting parties. The Gulf monarchs and the military juntas have completely sold us out. Our heads of state have betrayed us at a critical moment in our history. The last thing we need is for our scholars to follow suit. The ahl as-Sunnah do not need more demoralization. They do not need scholars to tell them to pull the shades over their eyes and live in peace in a "civilized" world under the protection of "international treaties" when we, who are living in the Muslim world, foresee that we are standing on the very battlegrounds of the coming world war.“, Inspire, s.37

Al-Awlakí venuje špeciálnu pozornosť vyhláseniu konferencie o tom, že džihád môže vyhlásiť iba vodca muslimskej komunity. Tvrdí, že nejstvue výslovný dôkaz o tom, že iba Imám môže vyhlásiť džihád. Uznáva však, že učenci počas rokov, k tomuto dospeli pomocou nepriamych dôkazov a pomocou konsenzu. Menuje však výnimky z tohoto pravidla. Prvá je taká, že ak je Imám neprítomný, tak džihád musí pokračovať. V tom odkazuje na Ibn Qudamu. Druhou výnimkou, ktorú menuje a odkazuje pritom na Ibn Rushda je situácia, kedy Imám prikazuje hriech, a vyhýbanie sa džihádu je hriechom. Al-Awlakí napadá taktiež tvrdenie účastníkov konferencie o tom, že vojna z dôvodu rozdielnosti náboženstva, alebo za účelom zisku vojnovéj koristi je nelegitímna. Tvrdí, že polyteisti Arabského polostrova boli napadaný, pretože boli polyteistami, Peržania preto, že boli zoroastriami a Rimania Byzantínci) pretože boli kresťanmi a sultán Mahmúd z Ghazny bojoval proti hinduistom, lebo boli hinduisti. A opäť pokračuje pomocou klasického džihádistskom rétorického cvičenia, keď cituje verš zo súry Korist', ktorý hovorí o povinnosti bojovať proti neveriacim, kým všetko náboženstvo nepatrí Bohu (8:39). V prípade vojnovéj koristi poukazuje na bitku u Badru, ktorej dôvodom bol podľa neho zisk vojnovéj koristi, rovnako ako na medínske prepady karavanov, ktorých cieľom bola rovnako vojnová korist'.

V závere cituje článok Davida Kaplana *Srdcia, Mysle a Doláre*, ktorý sa venuje americkým snahám o porážku džihádizmu, v ktorom je citovaný jeden nemenovaný dôchodca z CIA: „*Keď zistíte, že mulá Omar na jednej ulice robí toto, postavíte mulá Bradleyho na inú ulicu nech tomu odporuje.*“¹⁸⁰ Al-Awlakí tvrdí, že vôbec nie je na mieste akokoľvek redefinovať koncepty ako je džihád, a extrémizmus (cháridžija) a podobne, pretože tieto boli definované prvými generáciami muslimov. Keď začína lúčenie sa z čitateľom, prináša veľmi dôležitú poznámku, ktorá i napriek jednostrannému charakteru jeho textu prináša veľmi

¹⁸⁰ Hearts, Minds and Dollars,
http://theamericanmuslim.org/tam.php/features/articles/america_spending_millions_to_change_the_very_face_of_islam

závažnú úvahu: „V závere, jeden sa musí diviť, prečo bol tak veľký dôraz uskutočniteľmi tejto deklarácie daný na Mardínsku fatwu Ibn Taymíju. Fatwa Ibn Taymíji bola v súlade s názormi učencov pred ním i po ňom. Takže presvedčenie, že mudžahedíni sú tak závislí na tejto fatwe a podkladajú ňou svoj džihád nie je na mieste. Mnoho, ak nie väčšina, z mudžahedínov o nej nikdy nepočula.“¹⁸¹ Posledné slová Al-Awlakího vyjadrenia k Novej Mardínskej Deklarácii sú o tom, že je neospravedliteľné svoju osobnú slabosť odievať do náboženstva, ako tomu podľa jeho názoru je v prípade signatárov deklarácie, a otom, že džihád je povinnosťou, ktorá je záväzná až do Dňa zúčtovania.

3.5 Adam Jahjá Gadahn

Adam Jahjá Gadahn je označovaný za jedného z najvýraznejších propagandistov al-Kajdy ako aktér mnohých videí publikovaných jej mediálnou sekciou as-Sahab, ktorá svoju propagandu v súčasnosti šíri hlavne po internete. Je americkým občanom, ktorý v svojich 17 rokoch konvertoval k islamu a v roku 1998 sa úsídil v Pakistane, kde sa pripojil k mudžáhidom. Predpokladá sa, že jeho zásluhou sa as-Sahab profesionalizoval po Gadahnovom zapojení do jeho chodu okolo roku 2003. Odvtedy sa produkcia as-Sahabu znásobila niekoľko násobne. O ghadanovi je možné povedať, že sa stal mediálnou celebritou medzi mudžáhidmi a radikálnymi muslimmi na Západe. V USA je obvinený z vlastizrady a na jeho hlavu je vypísaná odmena.^{182 183}

Jahjá Adam Gadahn bol hlavným aktérom videa as-Sahab s názvom *Arabi a muslimovia: Medzi kongresmi dezertérov... a individuálnou povinnosťou*

¹⁸¹ „In closing, one has to wonder as to why there was a great emphasis placed on the fatwa of Ibn Taymiyyah on Mardin by the issuers of this declaration. The fatwa of Ibn Taymiyyah was in-line with the opinions of the scholars before him and after him. So to believe that somehow the mujahidin are so dependent on this fatwa and are basing their jihad on it is not the case. Many, if not most, of the mujahidin have never even heard of it.“, Inspire, s.39

¹⁸² BBC: Al Qaeda Remaining Leaders, <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-11489337>

¹⁸³ MEPC, <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/adam-gadahn-and-al-qaedas-internet-strategy>

*džihádu*¹⁸⁴. Vo videu Gadahn rozpráva v Arabčinou a je nutné poznamenať, že na pomerne dobrej úrovni. V tomto programe priamo kritizoval Mardínsku konferenciu a jej deklaráciu. Popísal ju ako jednu z ďalších iniciatív, ktorá bojuje proti náboženskej povinnosti džihádu v mene boja proti takzvanému terorizmu, a ktorá o sebe tvrdí, že podporuje globálny mier. Vo svojom programe sa nezaobera systematickým komentárom, ale vyzdvihuje hlavne témy, ktoré označuje za najdôležitejšie.

Účastníci konferencie podľa neho prisluhujú tým, ktorí vyzývajú muslimov k tomu, aby sa vzdali svojich hodnôt. Pripomína extenzívne informovanie o konferencii médiami a nazýva ho mediálnym cirkusom. Vyjadruje pohoršenie nad tým, že učenci na konferencii vyzvali k prekonaniu starej klasifikácie dijár, a že odmietli džihád v priestore mierovej koexistencie, i keď niektorí z tohoto pravidla podľa neho vyňali Palestínu. Týmto aktom podľa neho stratili svoju dôveryhodnosť v očiach muslimov. Vyjadruje sa i k prehláseniu konferencie, že džihád môže vyhlásiť len ten komu to je určené, štát. Deklarácia podľa neho nešpecifikuje aké texty sú základom tohoto tvrdenia, a že sám o takých nevie, jedine ak by to boli fatwy a delkarácie súčasného porazeneckého hnutia, ktoré má i konferencia reprezentovať. Prináša program pozostávajúci zo šiestich bodov, a označuje ho ako to, čo si uvedomili mladí, pred starými, a neodborníci pred učencami. Gadahnov prvý bod hovorí o tom, že táto konferencia a všetky im podobné slúžia jedine sionistickým križiackym výpravám a ich agentom a spojencom proti muslimom. Tvrdí, že deklarované intencie zmeniť obraz islamu v očiach sveta dokážu jedine to, že muslimovia budú porazeneckí a ponížení. A to ich obraz zmení jedine v očiach otrokov doláru a zapredancov. Jeho druhý bod hovorí o tom, že najväčšou hrozbou pre islam, svetový mier a bezpečie je sionisticko-križiacka kampaň a nie tí, ktorí sa im v tom snažia brániť. V treťom bode hovorí, že mudžahedíni bojujúci proti tejto kampani sa nespoliehajú na jednu fatwu, či na jedného 'Alima ale na mnoho fatiew a historický konsenzus

¹⁸⁴ As Sahab Media: The Arabs And Muslims: between the Conferences of Desertion.. and the individual Duty of Jihad By Shaykh Adam Yahiye Gadan, https://archive.org/details/As-Sahab_Conferences-Desertion-Duty-Jihad_Adam-Gadan

ako i na nadčasový charakter náboženskej povinnosti džihádu. Vyjadruje rozčarovanie z toho, že účastníci konferencie nevidia nič zlé na odmietnutí základov islamského práva, konsenzu ummy a tradície. Vo svojom štvrtom bode zdôrazňuje, že v džiháde nejde o fatwu hanbalovca Ibn Tajmíji. Ako príklad používa pakistanský a afghanský Taliban keď tvrdí, že väčšina jeho veliteľov a ich bojovníkov sú zástancami hanafijského madhabu. V piatom bode sa vyjadruje k povinnosti džihádu ako k povinnosti každého oddaného muslima. Obraňovať islam a muslimov je podľa neho individuálna povinnosť, a je ňou teda viesť vojnu proti Američanom, križiakom, Európanom a ich spojencom. Kto nemôže niečo také priamo naplniť, má mudžáhidov podporovať materiálne, či modlitbou, alebo podkopávaním úročnej ekonomiky, pomocou ktorej Západ ovláda ummu. V šiestom bode tvrdí, že chyby niektorých mudžáhidov, pravdepodobne akcie, pri ktorých umierajú muslimovia, nemôžu byť zámenkou k opusteniu povinnosti džihádu, o to menej ospravedlnením boja proti džihádu. Gadahn sa dostáva k záveru, keď tvrdí, že toto porazenecké hnutie sa snaží o revíziu celého fiqhu, avšak, že nezvykne hovoriť o svojich pravých zámeroch jasne. Vraj keď sa jedná o zmeny konštant náboženstva a stavebných kameňov šarije, hovoria o tvorení histórie a odmietnutí imitácie toho čo je minulosťou. K tomuto hnutiu patria podľa neho taktiež tí, ktorí popierajú islamské hodnoty v Európe, ktorí tam a v islamskom Maghribe, Egypte, či Sýrii vedú kampane proti noseniu hidžábu. Platné islámske normy označujú za starý fiqh, fiqh minulosti a vyhlasujú, že jeho dodržiavanie nie je povinné v modernej dobe. Gadahn toto takzvané hnutie označuje v celom programe za sektu a to i v priamej spojitosti s Mardínskou konferenciou. Označuje za poľutovaniahodné, že práve muftí Bosny vyzýva na spolunažívanie s nepriateľmi. To ghadan ihneď spája s bosenskou tragédiou (spomína srbských križiakov) a presúva sa do Indonézie, Iraqu a utrpeniu ľudí sunny na jeho území a nakoniec do severnej Nigérie, keď tvrdí, že takéto výzvy majú muslimov domestikovať aby potom mohli byť pozabíjaní ako ovce. Na to prestriháva na reportáž o masakre muslimského obyvateľstva dediny Kuru Karama, ktorý sa odohral v Januári roku 2010 a boli

z neho podozriví kresťania. Záver venuje niekoľkonásobnej výzve k džihádu a k zapojeniu sa doňho a recituje verše 74 až 76 zo súry Ženy.

3.6 Robert Spencer

Robert Spencer je okrem iného autorom bestsellerov *Politicky nekorektný sprievodca islamom (a Križiackymi výpravami)* alebo *Pravda o Muhammadovi: Vynálezca najintolerantnejšieho náboženstva sveta*. Je zakladateľom webu Jihad Watch, ktorý sa venuje globálnemu džihádu a jeho kritike. Publikuje množstvo videí, v ktorých diskutuje na rôzne témy spojené s islamom spoločne s učencami, alebo publicistami, väčšinou z islamského prostredia. V nich zastáva stanoviská, ktoré popierajú kompatibilitu islamu a liberálne-demokratického poňatia sveta. Jeho články a rozhovor s ním sa objavili aj na českom webe Eurabia.^{185 186}

Robert Spencer hovorí o Mardínskej konferencii v komentári, ktorý bol publikovaný napríklad na portáloch Think Israel alebo Frontpage Magazine. V tomto komentári ju dáva do kontextu rozhodnutia prezidenta Obamu vyňať zo základného dokumentu o národnej bezpečnosti USA všetky zmienky o islame. O Mardínskej konferencii píše, že bola pokusom o odmietnutie násilia legitimizované Ibn Tajmíjovou fatwou citujúc Novú Mardínsku Deklaráciu. Ostro však dodáva, že týmto nebolo odmietnuté násilie samo o sebe. Tvrdí, že učenci v Mardíne napriek všetkým svojim intenciám nemohli takýmto spôsobom zabíjanie odsúdiť, pretože v islamskej tradícii existuje mnoho ďalších rôznych zdrojov, ktoré ospravedlňujú zabíjanie nemuslimov. Rovnako vidí i ostatné problémy, ktoré konferencia riešila, ako označovanie muslimov za neveriacich, teror proti nebojujúcim, život pod medzinárodnými dohodami a podobne. Kládne otázku, či je porušením dohôd, a zradcovským a lstivým konaním i nenásilná snaha muslimov o aplikáciu Šariji na západe, alebo či snahy muslimov zabezpečiť

¹⁸⁵ Jihad Watch: Robert Spencer, <http://www.jihadwatch.org/about-robert>, 21.4.2014.

¹⁸⁶ Eurabia: vyhľadávanie Robert Spencer, <http://eurabia.parlamentnilisty.cz/Search.aspx?Query=robert+spencer>, 22.04.2014.

si špeciálne zaobchádzanie na pracovisku, školách, či na verejných miestach je niečím podobným. V prípade výzvy deklarácie na upustenie od klasického binárneho geopolitického modelu Spencer vyjadruje obavu, že ak je islamský fiqh tak flexibilný, že niečo takéto je možné, tak je možné rovnako i nové usporiadanie jednoducho zmeniť. Pýta sa, či je teda výsledok Mardínskej konferencie v tomto prípade dôsledkom krátkozrakého uvažovania, alebo sa naozaj jedná o ideu vychádzajúcu z islamského práva a všetkého, čo k tomu patrí. V prípade odmietnutia násilného džihádu, ktorý má právo podľa konferencie vyhlásiť iba leader komunity alebo hlava štátu sa Spencer pozastavuje nad tým, že nebola odmietnutá šovinistická džihádu. Tvrdí, že je cieľom islamu exportovať a aplikovať šariju na celom svete, avšak na to existuje mnoho rôznych ciest. Podľa neho bol odmietnutý iba partikulárny typ džihádu, ale jeho podstata zostáva šovinistická. Spencer tvrdí, že bin Ládin, ktorý svoj džihád poníma ako defenzívny, teda nebol Mardínskou konferenciou odmietnutý, a takýto džihád je predsa povinnosťou i napriek tomu, že nebol vyhlásený hlavou štátu. Na podporu svojho tvrdenia o džihádistickom šovinizme využíva verš zo súry Korist', prekvapivo rovnaký, ktorý použil v rovnakej súvislosti al-Awlakí. Spencer v závere opakuje, že nejedná o žiadnu priamu deklaráciu, ktorá by muslimom zabráňovala bojovať proti nemuslimom aby ich podriadili šariji, a sťažuje sa, že napriek ideologickým snahám najmocnejších svetových vodcov oddeliť terorizmus a násilie od islamu, neexistuje koncept prezentácie mierumilovného islamu, a preto je svetová populácia odkázaná iba na vieru v niečo také.

3.7 Signifikancia Mardínskej fatwy ako mediálna reflexia jej reinterpretácie

Strednoprúdové médiá o Mardínskej konferencii a o Novej Mardínskej Deklarácii informovali vo všeobecnosti v pozitívnom zmysle. Ich správy sa nezaobišli bez istej dávky naivity a zovšeobecňovania, čo sa prejavilo najmä v tom, že drvivá väčšina z nich sa zamerala na popis, podľa nich, novej koncepcie rozdelenia sveta z islamskej perspektívy, pričom predchádzajúci text ukazuje, že sa nejedná o nový

a ani odmietaný prístup. Nemožno im to však zazlievať, pretože až v týchto konotáciách sa stávajú alternatívne koncepty voči klasickému binárnemu modelu zaujímavými pre ich obecnosť. Zovšeobecňovanie, ktoré je však o niečo viac závažné, sa prejavilo i v informovaní o dopade výsledkov konferencie na výzvu k zastaveniu násilného a agresívneho džihádu na základe jedinej fatwy. Správy akoby nereflektovali džihád v jeho širokom poňatí, ktoré je v mnohom nezávislé od konceptu dijár, alebo od Ibn Tajmíjovej Mardínskej fatwy a uspokojili sa s tvrdením, že súčasný svet je charakterizovaný mierom, čo však platí v takomto podaní iba pre Západný svet. To možno považovať za zavádzajúce a možno dokonca účelové. To je však napokon s ohľadom na súčasný džihád-démonizujúci diskurz pochopiteľné. S tým súvisí i chápanie militantných a extrémistických skupín a organizácií, ako je al-Kajda, v mnohých prípadoch výlučne cez prizmu náboženstva. Nemožno predsa poprieť, že tieto organizácie sú v mnohom politicky definované. Je to viditeľné i v prípade Gadahna a al-ʿAwlakího argumentácie, ktorá je napriek náboženským a vieroučným narážkam viditeľne politická a mocensky proti-Západná. Samozrejme, náboženskú a politickú determináciu nemožno absolútne rozdeliť, špeciálne v prípade ich interpretácie islamu, ale ich argumentácia v ponúknutých reakciách na Mardínsku konferenciu ukazuje jasnú tematickú nespojitosť medzi argumentáciou zúčastnených učencov a predstaviteľmi extrémistických hnutí. Tento fakt opomenuli médiá až na niekoľko cenných výnimiek. To úzko súvisí i s komentárom Roberta Spencera, ktorého interpretácia islamu sa v mnohom zhoduje s interpretáciou jeho džihádistických oponentov, čo na jednu stranu môže zniet' ako paradox, ale pri bližšom nahliadnutí do problematiky to až tak prekvapujúce nie je. V jednej diskusii, ktorú je možné zhliadnuť online¹⁸⁷, Spencer debatuje s bývalým agentom amerických bezpečnostných zložiek v utajení Mubinom Shaikhom, ktorý pracoval na prípadoch domáceho terorizmu a pohyboval sa v prostredí radikalistických skupín a je taktiež vzdelaný v islamskej teológii. Ten počas debaty poukazuje na to, že argumentácia Roberta Spencera vykazuje rovnaké znaky, ako argumentácia predstaviteľov radikálnych islamských skupín a ich

¹⁸⁷ The Qur'an Teaches war: http://www.youtube.com/watch?v=-_Sji3yGLZ0, 21.4.2014

členov. Taktiež poukazuje na vytrhávajúce koránske veršy z kontextu celých súr, ktoré sú porovnateľné s príbehmi, a túto prax prisudzuje Spencerovi i džihádistom. Tým možno vysvetliť i rovnaký postoj džihádistov i anti-džihádistov ku kompatibilite islamu s hodnotami, ktoré sú v súčasnom liberálne demokratickom diskurze prevládajúce. V prípade stredoprúdových médií je tiež možno poukázať na akési produkovanie senzácií v prípade interpretácie objavy chyby v prepisoch originálnej Ibn Tajmíjovej Mardínskej fatwy. Samozrejme, že v prípade Mardínskej konferencie a jej účastníkov a rovnako i pre správnu interpretáciu fatwy je toto zistenie neoceniteľné. Treba však súdne zvážiť vyjadrenia niektorých médií, že zámena dvoch písmen mala katastrofálne historické dôsledky, alebo dokonca, že filozofia extrémistických skupín je založená na tlačovej chybe. Takéto vyjadrenia pôsobia až príliš naivne. Je dôležité poukázať na to, v čom sa zhodnú extrémisti z oboch táborov i v problematike vzdelaní komentátori a teda, že koncept džihádu, ako aj problém terorizmu sú široké a komplexné javy, a nie akési ad hoc rozhodnutia jednotlivcov, ktorí si po nociach čítajú manifesty džihádistov. Financovanie militantov a obchod so zbraňami, či otázky politickej praxe v súčasných medzinárodných vzťahoch alebo globálne ekonomické nerovnosti sú otázky, ktoré majú rovnako určitú váhu, a je potrebné k nim pri informovaní o tejto problematike prihliadať. Faktom je, že promotéri globálneho džihádu na Mardínsku konferenciu a jej mediálnu reflexiu cítili potrebu reagovať. Ten sa dá interpretovať i tak, že džihádisti sa obávajú extenzívneho prieniku stredoprúdových islamských náboženských predstaviteľov do mediálneho priestoru, a že si uvedomujú, že by tým mohli stratiť veľkú časť potenciálnych podporovateľov z radov mladých novo-religiozovaných muslimov, muslimov izolovaných v sociálne vylúčených spoločenstvách a konvertitov v Západnom svete.

4 ZÁVER

Práca naplnila stanovený cieľ analýzy Mardínskej fatwy Ibn Tajmíju v historickom kontexte. Identifikovala zlomové historické momenty mongolskej

invázie a ich vplyv na dielo Ibn Tajmíje. Rovnako tak predstavila rozloženie moci v regióne v danom období a zasadila do tohoto komplexu Mardínsku fatwu.

Rovnako tak je možné konštatovať, že bol splnený i cieľ analýzy fatwy v kontexte islamského práva a tradície tým, že bol popísaný vývoj konceptu dijár a porovnala závery Mardínskej fatwy s ideami predstaviteľov rôznych islamských právnych škôl. Podobne tomu tak bolo v prípade zasadenia fatwy do kontextu právnych debát o nutnosti emigrácie z neislamských krajín. Na popise chápania pokrytectva v islamskej tradícii bola ukázaná komplexnosť vierouky islamu a jej uchopenie Ibn Tajmíjom v Mardínskej fatwe.

Dielčí cieľ popísania signifikancie Mardínskej fatwy v novodobých dejinách sa v prvej časti obmedzil na stručné predstavenie jej prítomnosti v rétorike ideológov militantného islamského extrémizmu a jej reinterpretácie na Mardínskej konferencii, ktorá priniesla zistenie o chybnnej transkripcii Mardínskej fatwy, ktorá sa neskôr prejavila vo vyššie zmienených argumentáciách džihádistickeho hnutia. Druhá časť tohoto cieľa bola splnená taktiež a analýza mediálnej reflexie Mardínskej konferencie odhalila mnohé skutočnosti, ktoré nie sú v priamom súvisi s Mardínskou fatwou ako takou. Napriek tomu autor považuje informácie, ktoré z nej vzišli za cenné a hodné ďalšieho spracovania. Menovite sa jedná o otázku dosahu a vplyvu džihádistickej propagandy na musimskú mládež, konvertitov a novo-religiozované skupiny, a to hlavne v prostredí Západu. Druhou témou ďalšieho výskumu by mohla byť taktiež analýza motivácií džihádistickej hnutí, ktorú autor vidí v mnohom ako viac politickú, než náboženskú, vychádzajúcu z ich propagandistickej rétoriky.

Mardínska fatwa je právnym verdiktom *par excellence*. snúbi sa v nej fundamentalistický prístup Ibn Tajmíju s jeho citom pre reálie Mardínu, ako i pre okolnosti politického charakteru so svojim dejinným vplyvom. Z textu vypláva, že džihádistickej skupiny využívajúce jeho dielo vo všeobecnosti a partikulárne Mardínsku fatwu zlyhali v interpretácii týchto zdrojov. Nie je tomu z dôvodov, ktoré boli popísané v Novej Mardínskej Deklarácii. Autor vidí dôvod v absolútnom nepochopení Ibn Tajmíjovho prístupu k metodológii. Zneužívanie

Mardínskej fatwy v originálnej či chybnnej podobe totiž autor vidí ako imitáciu právnej authority, ktorú však Ibn Tajmíja sám odmietal. Militantné islamské extrémistické skupiny sa za takýchto okolností dokonca nedajú považovať ani za fundamentalistov, alebo salafistov. S ohľadom na predchodzí text sa dajú považovať za interpretátorov a imitátorov fundamentalizmu a jeho predstaviteľa Ibn Tajmíju.

5 LITERATÚRA

AIGLE, Denise (2005): The Mongol Invasions of Bilad al-Sham by Ghazan Khan and Ibn Taymiyah's Three „Anti-Mongol“ Fatwas. *Mamluk Studies Review* 2/2007, s.89–120

ARMSTRONGOVÁ, Karen (2008): *Islám*. Praha: Slovart.

FADL EL-, Khaled (1994): Islamic Law and Muslim Minorities: The Juristic Discourse of Muslim Minorities. *Islamic Law and Society*, 2/1994, s.141-187

FADL EL-, Khaled (1994): Legal Debates on Muslim Minorities: Between Rejection and Accommodation. *The Journal of Religious Ethics*, 1/1994, s.127-162

FARAG, Muhammad Abdasallam (2001): *The Absent Obligation*. Birmingham: Maktabah Al Ansar Publications.

GRIGORE, George (2006): Lecture on the Historical Context of Fatwa of Mardin, 1. Uluslarasi Mardin Tahriri Symposium.

KEPEL, Gilles (1985): *Muslim Extremism in Egypt: The Propeth and Pharaoh*. Berkley: University of California Press.

KREISER, Klaus a NEUMANN, Christoph (2010): *Dějiny Turecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

KROPÁČEK, Luboš (2003). *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad.

LEWIS, Bernard (2002): *The Arabs in History*. New York: Oxford University Press

LITTLE, Donald (1973): The Historical and Historiographical Significance of the Detention of Ibn Taymiyya. *International Journal of Middle East Studies*, 4/1973, s.311-372

MANOUCHER, Parvin (1980): Dar a Islam: The Evolution of Muslim Territoriality and Its Implications for Conflict Resolution. *International Journal of Middle East Studies*, 1/1980, s. 1-21

MATROUDI, Abdul Hakim (2006): *The Hanbali School of Law and Ibn Taymiyyah: Conflict or conciliation*. New York: Routledge

MARCH, Andrew F. (2007), Islamic Foundations in Non Muslim Liberal Democracies. *The American Political Science Review*, 2/2007, s.235-252

MENDEL, Miloš (2006): *Hidžra: Náboženská emigrace v dejinách islámských zemí*. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky.

MENDEL, Miloš (1994): *Islámská výzva*. Brno: Atlantis

MENDEL, Miloš (2008): *S puškou a Koránem*. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky.

MICHOT, Yahya (2011): Ibn Taymiyya's „New Mardin Fatwa“. Is genetically modified Islam (GMI) carcinogenic?. *The Muslim World* 2/2011, s. 130–181

MICHOT, Yahya (2006): *Muslims under Non-Muslim Rule*. London: Interface

NAFI, Basheer M. (2004): Fatwa and War. *Islamic Law and Society*, 1/2004, s.78-116

OSTROLUCKÝ, Ján (2014): Autoritou od stredoveku až podnes: Myšlienkový vplyv Ibn Tajmíju na politický islam neskoršieho 20. storočia. *Acta Fakulty Filozofické*, 3/2013, s.54-75

OSTROLUCKÝ, Ján (2012): Myšlienkový vplyv Ibn Tajmíju na politický islam 2. polovice 20. storočia. Absolventská práca. Západočeská Univerzita v Plzni.

QURANI, Aid (2005): *The Signs of Hypocrites*. Darul Ishaat: Buffalo

RAMADAN, Tariq (2003): *Western Muslims and the Future of Islam*. New York: Oxford University Press.

SAHLIEH, Sami (1996): The Islamic Conception of Migration. *Migration Review*, 1/1996, s.37-57

SORBY, Karol (2005): *Arabský východ*. Bratislava: Slovak Academic Press

TAYMIYYAH, Ibn (2000): *Expounds on Islam*. Ryadh: Imam University

Terorism Monitor-14-2010,
<http://www.jamestown.org/programs/tm/archivesgta/2013/>

ŽUPEK, Pavel (2013): *Wásitské vyznání*. Praha: Academia

Korán (1972). Praha: Odeon.

Internetové zdroje:

ABC: Islamic Australia? What place is there for sacred law in a secular land?, <http://www.abc.net.au/religion/articles/2013/05/10/3756163.htm>

Al Arabia: Islam scholars recast jihadists' favorite fatwa, <http://www.alarabiya.net/articles/2010/03/31/104563.html>

Al Shofra: Islamic studies students in Yemen praise Mardin declaration, http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/features/main/2010/04/20/feature-01

Al Shorfa: "Mardin, the Abode of Peace" rejects the concept of a divided world, http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/features/main/2010/04/09/feature-01

Alarabia: Truth about injustice will help reduce Muslim radicalization, <http://www.alarabiya.net/views/2010/12/28/131314.html>

AlQaeda is based on a Fatwa Misprint, http://www.youtube.com/watch?v=XC_jJqvKuxs

As Sahab Media: The Arabs And Muslims: between the Conferences of Desertion.. and the individual Duty of Jihad By Shaykh Adam Yahiyé Gadan, https://archive.org/details/As-Sahab_Conferences-Desertion-Duty-Jihad_Adam-Gadan

BBC: Al Qaeda Remaining Leaders, <http://www.bbc.com/news/world-south-asia-11489337>

Caribbean Muslims: Ibn Taymiyyah's Mardin Fatwa was altered, <http://www.caribbeanmuslims.com/articles/1244/1/Ibn-Taymiyyahs-Mardin-Fatwa-was-altered/Page1.html>

CNNi: Muslim scholars denounce Osama's Jihad, <http://ireport.cnn.com/docs/DOC-427217>

Eurabia: vyhl'adávanie Robert Spencer, <http://eurabia.parlamentnilisty.cz/Search.aspx?Query=robert+spencer,22.04.2014>

Frontpage Magazine: Separating Islam From Terrorism, <http://www.frontpagemag.com/2010/robert-spencer/separating-islam-from-terrorism/>

Hearts, Minds and Dollars, http://theamericanmuslim.org/tam.php/features/articles/america_spending_millions_to_change_the_very_face_of_islam

http://twocircles.net/2010apr19/ibn_taymiyyah_and_his_fatwa_terrorism.html

http://www.nytimes.com/2010/05/09/world/09awlaki.html?pagewanted=2&_r=0,21.4.2014

Hurriyet Daily News: Islamic scholars question war in the 'abode of peace', <http://www.hurriyetcailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=islamic-scholars-question-war-at-the-abode-of-peace-2010-03-28>

Hurriyet Daily News: Scholars renounce terror in the name of Islam, <http://web.hurriyetcailynews.com/scholars-renounce-terror-in-the-name-of-islam.aspx?pageID=438&n=scholars-renounce-terror-in-the-name-of-islam-2010-03-29>

Intel Wire: AWLAKI, GADAHN, TRUTHINESS AND AL QAEDA'S WAR ON SCHOLARSHIP, <http://news.intelwire.com/2010/11/awlaki-gadahn-nexus-and-al-qaedas-war.html>

Islam daily: Vulnerable Muslim Youth: The Challenge of Counter-Radicalisation, <http://www.islamdaily.org/en/islam/9216.article.htm>

Jihad Watch: Robert Spencer, <http://www.jihadwatch.org/about-robert>, 21.4.2014.

Kavkaz Centre: The New Mardin Declaration, an attempt at justifying the New World Order, http://kavkazcenter.com/eng/content/2013/04/14/17641_print.html

MEPC: Adam Gadahn and Al Qaedas Internet Strategy, <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/adam-gadahn-and-al-qaedas-internet-strategy>, 21.4.2014

Muslim Matters: The Mardin Conference – Understanding Ibn Taymiyyah’s Fatwa, <http://muslimmatters.org/2010/06/29/the-mardin-conference-%E2%80%93-a-detailed-account/>

Mardin Declaration 2010, Scholars Come Together to Take a New Position on Jihad, <http://islamopediaonline.org/fatwa/mardin-declaration-2010-scholars-come-together-take-new-position-jihad>

New York Times: Imams path from condemning terrorism to preaching jihad,

Pakistan Defence: Muslim scholars recast jihadists' favorite fatwa - Arab News, <http://defence.pk/threads/muslim-scholars-recast-jihadists-favorite-fatwa.52638/>

Reuters: Muslim scholars recast jihadists' favorite fatwa, <http://www.reuters.com/article/2010/03/31/us-islam-fatwa-violence-idUSTRE62U0VU20100331>

Terorrism Monitor-14-2010,
<http://www.jamestown.org/programs/tm/archivesgta/2013/>

The Guardian: Inspire Magazine: Self help manual for al qaida terrorists, <http://www.theguardian.com/world/shortcuts/2013/may/24/inspire-magazine-self-help-manual-al-qaida-terrorists>, 21.4.2014

The Islamic Monthly: Why America Needs To Know This Man, <http://www.theislamicmonthly.com/why-america-needs-to-know-this-man/>

The Kashmir Reader: Fatwa Forged into Terror Manifesto, <http://kashmirreader.com/fatwa-forged-into-terror-manifesto-6482>

The National: A religious basis for violence misreads original principles, <http://www.thenational.ae/thenationalconversation/comment/a-religious-basis-for-violence-misreads-original-principles>

The News International: Memories of Mardin, <http://www.thenews.com.pk/TodaysPrintDetail.aspx?ID=38608&Cat=9>

The Qur’an Teaches war: http://www.youtube.com/watch?v=-_Sji3yGLZ0, 21.4.2014

The times of India: Muslim scholars tell Osama he's got it all wrong, <http://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/muslim-scholars-tell-osama-hes-got-it-all-wrong/articleshow/5748591.cms>

Think Israel: SEPARATING ISLAM FROM TERRORISM, <http://www.think-israel.org/spencer.separatingislamterrorism.html>

Today’s Zaman: Renowned Muslim scholars from around the world participated in the Mardin conferenc, <http://www.todayszaman.com/tz-web/news-206347-mardin-anti-terror-conference-sparks-debate-over-fatwas.html>

Wikisource: *The Great Compilation of Fatwa*, http://ar.wikisource.org/wiki/%D9%85%D8%AC%D9%85%D9%88%D8%B9_%D8%A7%D9%84%D9%81%D8%AA%D8%A7%D9%88%D9%89, 8. 4. 2012.

ZEE News:'Osama bin Laden misinterpreted jihad fatwa',
http://zeenews.india.com/news/world/osama-bin-laden-misinterpreted-jihad-fatwa_615700.html

6 RESUMÉ

This diploma thesis is paying attention to the medieval scholar's Ibn Taymiyyas Mardin fatwa which has significance in modern days. this fatwa was abused by numerous militant groups to justify their terrorist attacks. This thesis is exposing it's historical and juridical context, reinterpretations in modern days and their media covering. Mardin fatwa is a juridical verdict, answer to the questions of the people of medieval city of Mardin in southern Turkey. they are asking about their city's geopolitical status in islamic law and about their duties in this zone. Is it abode of peace, or abode of war? They are asking. In his answer Ibn Taymiyya is performing a perfect knowledge of his field.

7 PRÍLOHY

Príloha č.1 : Mardínska fatwa¹⁸⁸

وسئل رحمه الله عن بلد ماردين هل هي بلد حرب أم بلد سلم؟ وهل يجب على المسلم المقيم بها الهجرة إلى بلاد الإسلام أم لا؟ وإذا وجبت عليه الهجرة ولم يهاجر، وساعد أعداء المسلمين بنفسه أو ماله، هل يأثم في ذلك؟ وهل يأثم من رماه بالنفاق وسبه به أم لا؟

فأجاب

الحمد لله. دماء المسلمين وأموالهم محرمة حيث كانوا في ماردين أو غيرها. وإعانة الخارجين عن شريعة دين الإسلام محرمة، سواء كانوا أهل ماردين، أو غيرهم. والمقيم بها إن كان عاجزاً عن إقامة دينه، وجبت الهجرة عليه. وإلا استحبت ولم تجب

ومساعدتهم لعدو المسلمين بالأنفس والأموال محرمة عليهم، ويجب عليهم الامتناع من ذلك، بأي طريق أمكنهم، من تغييب، أو تعريض، أو مصانعة. فإذا لم يمكن إلا بالهجرة، تعينت

ولا يحل سبهم عموماً ورميهم بالنفاق، بل السب والرمي بالنفاق يقع على الصفات المذكورة في الكتاب والسنة، فيدخل فيها بعض أهل ماردين وغيرهم

وأما كونها دار حرب أو سلم، فهي مركبة: فيها المعنيان، ليست بمنزلة دار السلم التي تجري عليها أحكام الإسلام، لكون جندها مسلمين. ولا بمنزلة دار الحرب التي أهلها كفار، بل هي قسم ثالث يعامل المسلم فيها بما يستحقه، ويقاقل الخارج عن شريعة الإسلام بما يستحقه

¹⁸⁸ Wikisource: *The Great Compilation of Fatwa*, http://ar.wikisource.org/wiki/%D9%85%D8%AC%D9%85%D9%88%D8%B9_%D8%A7%D9%84%D9%81%D8%AA%D8%A7%D9%88%D9%89, 8. 4. 2012.

Príloha č.2 : Preklad Mardínskej fatwy od Jahjá Michota

Ibn Taymiyyah was questioned about the land of Mardin. is it the land of war or a land of peace? Does a Muslim resident therein have a duty to emigrate to the lands of Islam or not? If emigration is obligatory for him and he does not emigrate and he gives assistance to the enemies of the Muslims with his person or his goods, is he sinning in so [doing] ? And one who accuses him of hypocrisy and insults him is he sinning or not?

He answered; all praises due to Allah. There is an interdiction against the lives and the property of Muslims wherever they may be, in Mardin or anywhere else. To give assistance to those who depart from the way/law of the religion of Islam is also forbidden, whether it be the people of Mardin or others.

If the one resident [in Mardin} is disabled from putting his religion into effect, it is obligatory for him to emigrate. If that is not [the case], it [remains] preferable [but] is not obligatory. That [these people] give assistance to the enemies of the Muslims with their persons or their property is forbidden to them, and they must abstain therefrom by all the means possible to them - evading, equivocating, and compromising. When it is not possible for them to do this except by emigrating, [emigrating] is incumbent on every single one of them.

It is not lawful to insult them in a general manner, or to accuse them of hypocrisy. Rather, insulting and accusing of hypocrisy is to be done in respect of the specific characteristics mentioned in the Book and the Sunnah. Now this concerns the people of Mardin and others also.

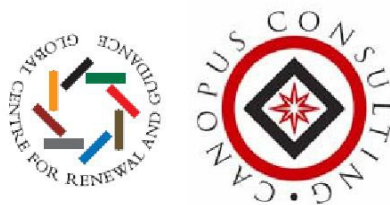
Is [Mardin] a domain of war or of peace? It is a [city of a status] composite [murakkab], in which both the things signified [by those terms are to be found]. It is not in the situation of a domain of peace in which the institutions of Islam are implemented because its army [jund] is [composed of] Muslims. Nor is it the situation of a domain of war, whose inhabitants are unbelievers. Rather it constitutes a third type [of domain], in which the Muslim shall be treated as he merits, and which the one who departs from the way/law of Islam shall be combated as he merits.¹⁸⁹

---

¹⁸⁹ MICHOT, Yahya (2006), s.65

Príloha č. 3: Nová Mardínska Deklarácia¹⁹⁰

In the Name of God, Most Gracious, Most Merciful

The New Mardin Declaration

All Praise be to Allah, Lord of the Worlds and Peace and Salutations be upon Muhammad, who has been sent as a Mercy unto the Worlds, his family and all of his companions.

A Peace Summit Conference (Mardin: The Abode of Peace) was convened in the Turkish city of Mardin at the Artuklu University campus on Saturday and Sunday (27-28 March 2010) under the auspices of the Global Center for Renewal and Guidance (GCRG – based in London) in cooperation with Canopus Consulting (based in Bristol) and sponsored by Artuklu University.

Participating in the conference was a group of renowned Muslim scholars, from across the Muslim world, who brought with them diverse and relevant specializations. They gathered in order to collectively study one of the most important (classical juridical) foundations of the relations between Muslims and fellow human beings, namely: the (classical juridical) classification of ‘abodes’ (*diyar*), as Islamically conceived, and other related concepts such as *jihad*, loyalty and enmity, citizenship, and migration (to non-Muslim territories).

They selected this juridical conceptual distinction because of its importance in the grounding of peaceful and harmonious co-existence and cooperation for good and justice between Muslims and non-Muslims, provided that it is understood in consonance with normative religious texts and maxims, and in light of higher objectives of Islamic Law.

The organizers chose as the main research theme for the conference the legal edict (*fatwa*) passed by Shaykh al-Islam Ibn Taymiyya concerning the classification of the city of Mardin during his lifetime. The edict was chosen because of the significant intellectual, civilizational, symbolic meaning that it holds.

---

¹⁹⁰ Mardin Declaration 2010, Scholars Come Together to Take a New Position on Jihad, <http://islamopediaonline.org/fatwa/mardin-declaration-2010-scholars-come-together-take-new-position-jihad>

The point of it is that Ibn Taymiyya, in his classification of the city of Mardin – through his deep understanding of the Shari'ah and keen insight and awareness

of the context in which he lived – went beyond the classification that was common amongst past Muslim jurists: Dividing territories into an *Abode of Islam* (in which the primary state is peace), an *Abode of Kufr* (Unbelief) (in which the primary state is war), and an *Abode of ‘Ahd* (Covenant) (in which the primary state is truce), amongst other divisions (that they had stipulated).

Instead of the classification common in his age, Ibn Taymiyya came up with a compound/composite classification by virtue of which civil strife amongst Muslims was averted, and their lives, wealth, and honor safeguarded, and justice amongst them and others established.

His fatwa is one that is exceptional in its formulation and that, to a large degree, addresses a similar context to our time, a political state of the world that is different from the one encountered by past jurists, and which had formed the basis for the particular way in which they had classified territories.

It is such a changed context that Ibn Taymiyya took into consideration when passing his fatwa, and that now makes it imperative that contemporary jurists review the classical classification, because of the changed contemporary situation: Muslims are now bound by international treaties through which security and peace have been achieved for the entire humanity, and in which they enjoy safety and security, with respect to their property, integrity and homelands. Consequently, Muslims are interacting with others in unprecedented ways: politically, socially and economically.

Contemporary jurists also need to review the classical classification of abodes because there is a real need for a sound Islamic and legal vision that does not violate Islamic religious texts, is in harmony with the higher objectives of the Shari‘ah, and engages our contemporary context.

In light of the above, the participants presented and discussed research papers at the conference, and the following are the conclusions and recommendations reached:

First: Conclusions:

1. Ibn Taymiyya’s fatwa concerning Mardin can under no circumstances be appropriated and used as evidence for leveling the charge of *kufr* (unbelief) against fellow Muslims, rebelling against rulers, deeming game their lives and property, terrorizing those who enjoy safety and security, acting treacherously towards those who live (in harmony) with fellow Muslims or with whom fellow Muslims live (in harmony) via the bond of citizenship and peace. On the contrary, the fatwa deems all of that unlawful, notwithstanding its original purpose of supporting a Muslim state against a non-Muslim state. Ibn Taymiyya agrees with all of this, and follows, the precedent of previous Muslim scholars in this regard,

and does not deviate from their position. *Anyone who seeks support from this*

fatwa for killing Muslims or non-Muslims has erred in his interpretation and has misapplied the revealed texts.

2. The classification of abodes in Islamic jurisprudence was a classification based on *ijtihad* (juristic reasoning) that was necessitated by the circumstances of the Muslim world, then and the nature of the international relations prevalent at that time. However, circumstances have changed now: The existence of recognized international treaties, which consider as crimes wars that do not involve repelling aggression or resisting occupation; the emergence of civil states which guarantee, on the whole, religious, ethnic and national rights, have necessitated declaring, instead, the entire world as a place of tolerance and peaceful co-existence between all religions, groups and factions in the context of establishing common good and justice amongst people, and wherein they enjoy safety and security with respect to their wealth, habitations and integrity. This is what the Shari'ah has been affirming and acknowledging, and to which it has been inviting humanity, ever since the Prophet (peace and blessings be upon him) migrated to Madina and concluded the first treaty/peace agreement that guaranteed mutual and harmonious co-existence between the factions and various ethnic/race groups in a framework of justice and common/shared interest. Shortcomings and breaches perpetrated by certain states that happen to scar and mar this process cannot and should not be used as a means for denying its validity and creating conflict between it and the Islamic Shari'ah.

3. Amongst the priorities of Muslim scholars and Islamic academic institutions should be the analysis and assessment of ideas that breed extremism, *takfir* (labeling fellow Muslims as unbelievers) and violence in the name of Islam. Security measures, no matter how fair and just they may happen to be, cannot take the place of an eloquent (scholarly) elucidation supported by proof and evidence. Therefore, it is the responsibility of the Ummah's religious scholars to condemn all forms of violent attempts-to-change or violent protest, within, or outside, Muslim societies. Such condemnation must be clear, explicit, and be a true manifestation of real courage-in-speaking-the-truth, so as to eliminate any confusion or ambiguity.

4. Muslim scholars, throughout the ages, have always stressed and emphasized that the jihad that is considered the pinnacle of the religion of Islam, is not of one type, but of many, and actually fighting in the Path of God is only one type. The validation, authorization, and execution of this particular type of jihad is granted by the Shari'ah to only those who lead the community (actual heads of states). This is because such a decision of war is a political decision with major repercussions and consequences. Hence, it is not for a Muslim individual or Muslim group to announce and declare war, or engage in combative jihad, whimsically and on their own. This restriction is vital for preventing much evil from occurring, and for truly upholding Islamic religious texts relevant to this matter.

5. The basis of the legitimacy of jihad is that it is either to repel/resist aggression (*“Fight in the cause of Allah those who fight you, but do not transgress limits; for Allah loveth not transgressors”* – Surah al-Baqarah, 190), or to aid those who are weak and oppressed (*“And why should ye not fight in the cause of Allah and of those who, being weak, are ill-treated (and oppressed)?”* –

Surah al-Nisa’, 75), or in defense of the freedom of worshiping (*“To those against whom war is made, permission is given (to fight), because they are wronged; – and verily, Allah is most powerful for their aid”* – Surah al-Hajj, 39). It is not legitimate to declare war because of differences in religion, or in search of spoils of war.

6. The issue of fatwas in Islam is a serious one. It is for this reason that scholars have drawn up stringent conditions/requirements for the Mufti (the authority issuing fatwas). Of these conditions is that he must be fully qualified in scholarly learning/knowledge. Of the conditions specific to the fatwa itself is having established the proper object of application (*manat*) according to place, time, and person, circumstance, and consequence/future outcome.

7. The notion of loyalty and enmity (*al-wala wa al-bara*) must never be used to declare anyone out of the fold of Islam, unless an actual article of unbelief is held. In all other cases, it actually involves several types of judgement ranging according to the juridical five-fold scale: (permissible, recommended, not-recommended, non-permissible, and required). Therefore, it is not permissible to narrow the application of this notion and use it for declaring a Muslim outside the fold of Islam.

Second: Recommendations:

The participants in the conference suggested the following recommendations:

- Convening an annual conference in Europe to research and explore, the Islamic conception of peace, and peaceful co-existence, between nations/communities and religions.
- Establishing the Mardin Center for Research in Islamic Political Theory.
- Creating research units and departments at Islamic universities and postgraduate institutions concerned with research, training, and qualifying of potential candidates, in the area of formulating and issuing fatwas on public issues pertaining to the entire Muslim Ummah.
- Encouraging theoretical and practical studies concerned with the historical conditions and circumstances affecting the issuing of religious edicts and opinions.
- Encouraging academic and scientific studies that focus on the historical circumstances and conditions in which the edicts of great scholars were issued in the past.

- Making more effort in revising, editing, and exploring the legacy of Shaykh al-Islam Ibn Taymiyya – may Allah have mercy on him – and the legacy of the exemplary scholars, with respect to their impact on the Muslim world and what is hoped to be gained from a sound and correct understanding of their respective legacies in terms of guiding and directing both the general public and specialists.
- Referring the declaration to the various *fiqh* (juridical) academies in the Muslim world for the purpose of enriching it, deepening discussion around it and extending its benefit (to a wider audience).

In conclusion, the organizers and participants wish to extend their heartfelt gratitude and appreciation to all those who contributed to the success of the conference, and first and foremost amongst them the Governor of Mardin, the President of Artuklu University, and the Mufti of Mardin.

May God send his peace and salutation upon our master, Muhammad, his family and his Companions, and all Praise be to God through Whose bounty and favour righteous works are completed.

[28th March 2010]